

Tartu Ülikool
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

Peep Päädam

**Barjäärid Interneti kasutajaks hakkamisel
45–60aastaste meeste näitel**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: PhD Pille Pruulman-Vengerfeldt

Tartu 2007

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS	4
2. TEOREETILINE OSA	7
2.1. Mõiste “Digitaalne lõhe”	7
2.2. Interneti mittekasutajad Eestis ja nende hoiakud	9
2.3. Interneti kasutamise motivaatorid	11
2.4. Sotsiaalsed hirmud	15
2.5. Keelebarjäär	16
3. EMPIIRILINE OSA	18
3.1. Uurimisküsimused ja hüpoteesid	18
3.2. Valimi iseloomustus	19
3.3. Intervjueeritavate kirjeldused	20
3.3.1. Vastaja 1 (VK57K1)	21
3.3.2. Vastaja 2 (K52KÕ2)	21
3.3.3. Vastaja 3 (K46KE3)	21
3.3.4. Vastaja 4 (VK53KE4)	22
3.3.5. Vastaja 5 (K54KÕ5)	22
3.3.6. Vastaja 6 (VK58KÕ6)	22
3.3.7. Vastaja 7 (MK45K7)	23
3.3.8. Vastaja 8 (MK47KE8)	23
4. ANALÜÜTILINE OSA	24
4.1. Kvalitatiivne tekstianalüüs	24
4.1.1. Vastaja nägemus Internetist (mis see tema silmis on)	24
4.1.2. Kasu, mis Internetist tulla saab (ehk siis Interneti hea pool)	25
4.1.3. Kahju, mida Internet põhjustada võib (ehk siis Interneti negatiivne pool)	26
4.1.4. Kuidas saadi kasutajaks?	27

4.1.5. Takistused Interneti kasutamisel ja kasutajaks saamisel	29
4.1.6. Riik ja Internet	30
5. TULEMUSED JA JÄRELDUSED	34
5.1. Uurimisküsimused ja järeldused	34
5.2. Hüpoteesid ja järeldused	36
6. DISKUSSIOON	39
7. KOKKUVÕTE	41
SUMMARY	43
KASUTATUD KIRJANDUS JA ALLIKAD	45
LISAD	47

1. SISSEJUHATUS

Praeguseks ajaks (2007 a. alguseks) kasutab Internetti üle kogu maailma juba rohkem kui miljard inimest (1,093 mlrd). Et aastal 2003 oli see number 607 miljonit (Internetworldstats.com: URL1), siis näitavad need numbrid lausa plahvatuslikku kasvu ja tänasel päeval omab võrgule juurdepääsu 16,6% maailma elanikkonnast. Sama allikas väidab Eesti internetikasutajate arvuks 690 000, jällegi on kasutajate arv nelja aastaga oluliselt kasvanud, olles 2003. aasta alguses 429 000.

Selge, et järjest suurenev Interneti kasutajate arv on kasutajaile endile kasulik ja hea, kuid mis olukorras on need, kes ei kasuta? Interneti kasutamise ja kasutajate harjumusi on uuritud suhteliselt palju. Eestis läbiviidud uurimustest võiks loetleda Balti Meediateabe AS läbiviidud arvuti ja Interneti kasutamise uurimuse, selle järglase TNS Emori poolt kaks korda aastas tehtav e-seire uuring ja Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna poolt läbiviidav Mina.Maailm.Meedia., kus uuritakse ka Interneti kasutust.

Seda, miks teatud hulk inimesi Internetti ei kasuta, on tunduvalt vähem uuritud, eriti Eestis. Praeguse seisuga on Interneti mittekasutajaid Eestis 6–74aastastest inimestest 40 protsenti (Randver 2006). See on küll vähem kui pool Eesti elanikkonnast, kuid siiski suur hulk inimesi. Leian, et praegu, kui märkimisväärne tõus arvuti ja Interneti kasutajaskonnas on haripunktis (või ei ole enam, või veel?), oleks vaja uurida kes ja miks internetti ei kasuta. Põhjendus võib tunduda liiga utilitaristlik, aga pean vajalikuks keskenduda just keskealiste meeste (vanuses 45–60 eluaastat) kasutuspraktikale, kuna seal tulevad esile väga suured lõhed kasutajate ja mittekasutajate vahel (EMOR, PRAXIS, 2002).

Vaatamata järjest suurenevale kasutajate hulgale ja meeliülendavaile numbritele ei ole

kõik siiski nii roosiline. Pille Vengerfeldt kirjutas 2002. aasta septembris ajakirjas Arvutimaailm ilmunud kirjutises “Digitaalsest lõhest infokihistumiseni – uurimistemaatika kaardistades”, et kuigi Internetile, kui uuele meediakanalile on pandud ootusi ja lootusi, ei ole ta neid (absoluutne, informeeritus, täiuslik turg ja osalusdemokraatia) vastavas ulatuses täita suutnud.

Kuigi möödunud nelja ja poole aastaga on kasutajate arv oluliselt kasvanud (vt. eelpooltoodud statistikat) ja päris mitmed tollal täheldatud takistustest (ligipääsubarjäär kalli hinna tõttu) praktiliselt ületatud, on tänaseni alles jäänud mitmed barjäärid, mille põhjused on sügavalt sotsioloogilised. Need erinevad barjäärid kaardistas 2002. aastal läbiviidud Riigi Infosüsteemide Arenduskeskuse tellimusel läbiviidud uurimus “Digitaalne lõhe Eestis ja selle ületamise võimalused”.

Ilmselt on väga oluline osa meie riigi kiirele arengule arvutikasutuse (ja seeläbi ka internetikasutuse) suhtes andnud Tiigrihüppe programm, mis sai alguse aastal 1996 ja oli mõeldud koolide arvutite ja Internetiga varustamiseks (Tiigrihüppe koduleht: URL2). Internetikasutusele on olulisel määral kaasa aidanud ka Riigi Infosüsteemide Arenduskeskuse poolt maapiirkondade internetiseerimiseks 1999. aasta algul käivitatud sihtprojekt KülaTee, mis on praeguseks ajaks jõudnud juba oma kolmanda osani (RIA koduleht: URL3).

Seoses tehnoloogia kiire arenguga tekib aga küsimus, kas inimeste harjumused tehnika poolt pakutavale piisavalt kiiresti ka järgi jõuavad? Ülaltoodud statistikanumbrite valguses võib see tõesti nii paista, kuid on alust arvata, et pealekasvav põlvkond suudab kiire tehnika arenguga võrdsemat sammu hoida, kui keskealised inimesed. Seda eelkõige põhjusel, et Eestis käivitatud Tiigrihüppe programm tagas lastele ja noortele hea võimaluse arvuti ja Internetiga sina peale saada, see omakorda aga tekitab täiskasvanutes mitmeid takistusi ise Internetti kasutada. Põhjuseid puudutan lähemalt allpool.

Selle bakalaureusetöö eesmärgiks on leida kinnitust või lükata ümber seminaritööst kasvanud järeldused kus vaadeldakse 45–60aastaste Eesti meeste internetikasutuse

praktikaid sõltuvalt haridustasemest, elukutsesest, sissetulekust ja rahvusest. Kuna antud grupis on väga palju mittekasutajaid, oleks tulemusi kasutades võimalik teha järeldusi mittekasutamise põhjuste kohta ja leida need ajendid, mille tõttu saab mittekasutajast kasutaja.

Inimgrupi valiku põhjuseks on hüpotees, et kuigi nn. digitaalse lõhe piiri arvatakse eelkõige minevat sooliste erinevuste vahelt, on meeste seas internetikasutuse osas suured erinevused ja eriti puudutab see madalama sissetuleku ja haridustasemega mehi. Valiku olulisust on raske alahinnata, kuna riigi jaoks on tegu põhilise osana töövõimelisest elanikkonnast. Kindlasti ei soovi ma sellega alahinnata noorte ja naiste panust riigi heaolusse ega vähendada pensionäride tähtsust (ka nemad on üks põhilisi mittekasutajaid).

Käesoleva töö empiiriliseks materjaliks on 2005. aastal Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna poolt tellitud ja uuringufirma Faktum poolt läbi viidud küsitluse Mina. Meedia. Maailm. andmestik, samuti sama uuringu 2002. aasta andmed. Teoreetilise osa eesmärgiks on anda ka ülevaade Eestis toimunud uurimustest, samuti vaadelda kirjanduse abil muu maailma järeldusi infokihistumise kohta. Hüpoteeside paikapidavuse kontrollimiseks kasutasin süvaintervjuusid ja nende tulemuste analüüsi.

Leian, et praeguse kiire arengu taustal on kolmeaastane vahe piisavalt pikk aeg tegemaks saadud tulemuste põhjal mittekasutajatest kasutajateks muutmise tulemuslikkuse kohta järeldusi. Samuti annavad tulemused võimaluse hinnata seniste kaasamise vahendite tõhusust.

2. TEOREETILINE OSA

2.1. Mõiste “Digitaalne lõhe”

Digitaalne lõhe kui termin võeti kasutusele 1990-ndate aastate keskpaigas ja tähendas eelkõige ligipääsu selle füüsilises mõttes: kellel oli arvuti ja internetiühendus ja kellel neid ei olnud. Jan A.G.M. van Dijk peab oma raamatus “The Deepening Divide” (van Dijk 2005) veidraks asjaolu, et teema kerkis esile just *dotcom*-eufooria kõrghetkel, kuid selgitab samas, et ilmselt peeti digitaalset lõhet viimaseks tõkkeks Interneti kui maailmapäästjaks saamisel. Oma raamatu põhisõnumiks ütleb van Dijk olevat asjaolu, et “digitaalne lõhe süveneb seal, kus ta enam ei laiene”. “Enam mitte laienevate” ühiskondade all peab van Dijk silmas neid, kus tehnoloogiline areng on olnud kiire ja pidev, enamik inimesi on harjunud, kasutab arvutit-Interneti ning käib “ajaga” kaasas ja mittekasutajate arv ei suurene, kuid osa inimestest (van Dijki hinnangul 25–30%) ei oma üldse mingit ligipääsu Internetile ja on seeläbi veel rohkem isoleeritud.

Van Dijk (2005) ei ole väga rahul ka termini endaga, märkides, et see võib olla liiga eksitav ja kitsapõhjaline. Sõna “digitaalne” terminis viitavat just asja tehnilisele küljele, kuigi tegelikult on probleemi otsesed põhjused sotsiaalsed. Samas leiab ta, et termini tugevuseks on tema selgesõnalisus ja metafoorina õnnestunud. Ka Vengerfeldt (2002) ei ole rahul mõiste võimaliku eksitavusega: tegemist ei ole mitte digitaalse lõhega, vaid lihtsalt lõhega erinevate maailmade vahel, kus kuulujaid ja väljajäetuid iseloomustab peamiselt tänapäeval lääne maailmas oluliseks peetavate ressursside olemasolu või puudus. Digitaalse lõhe laienemise ja süvenemise määratlused on väga täpsed, kuid liigne oleks oodata, et need kaks mõõdet suudaksid kõiki lõhe aspekte haarata.

Kas metafoorist “digitaalne lõhe” oleks võibolla mõni täpsem väljend? Benjamin M. Compaigne tuleb oma raamatus välja uue iseloomustusega mittekasutajate kohta: “Falling through the Net” (Compaigne 2001). See on jällegi väga tabav ja lihtsalt mõistetav, kuid

samas taandab laia sotsiaalset tagapõhja eviva probleemi lihtsustatult “olla või mitte olla” dilemmale ja ainult ligipääsu võimaldamine ei taga kõigile võrdsust Internetis, kuid on siiski eelduseks.

Eesti kiire muutumisega kapitalistlikuks riigiks kerkisid esile seni väga vaoshoitud kujul esinenud erinevad ühiskonnakihid. Marju Lauristin näeb ühiskonna kihistumist enim uue meedia tarbimises, kus erinevad ühiskonnakihid avalduvad kõige ehedamalt (Lauristin 2004). Selgelt tuleb välja tendents, kus kõrgema hariduse ja sissetulekuga inimestel on palju laiem infokanalite valik kui madalama sissetuleku ja haridusega inimestel. Ülevaate juurde lisatud arvutikasutuse tabelist selgub internetikasutuse kestus, samuti Interneti kasutamine praktilisteks teenusteks, avalikus sfääris osalemiseks ja Interneti kasutus õppimiseks sõltuvalt inimese kuuluvusest ühiskonnakihti. Enim kontraste näeb just madalama haridustaseme ja sissetulekuga inimgruppide internetikasutuses, kus kasutajate/mittekasutajate vahekord on vastavalt 7 vs 83% (Eesti elavik 21. sai algul, 2004). Selline “lõhe” pole mõistagi ainult Eesti probleem, sellest hakati rääkima juba 1990-ndate keskpaigas Ameerika Ühendriikides (Gunkel 2003) ja 2000. aasta paiku oli see väga aktuaalne teema kõiksugu infotehnoloogia-alastel konverentsidel, sotsiaalteadlaste ja riiklike arenguspetsialistide seas (van Dijk 2005).

Eelnevad näited digitaalsest lõhest kui sotsiaalse tagapõhjaga eraldatusest on kõik piisava kaaluga argumendid, mille põhjal võib väita, et ka Eestis on Interneti kasutamise ja mittekasutamise põhjused otseses seoses inimese kuuluvusega mingisse ühiskonnakihti. Ka Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna poolt läbiviidud uuringu Mina.Maailm.Meedia. andmetel (Eesti elavik 21. sai algul, 2004) on inimeste vanus vastavuses Interneti mittekasutajate hulgaga ehk mida kõrgem on vanus, seda rohkem on vastavas vanusegrupis Interneti mittekasutajaid.

2.2. Interneti mittekasutajad Eestis ja nende hoiakud

Kui läänemaailm pidi kohanema ühe suure ja kiire muutusega, infotehnoloogia ja Interneti arenguga, siis Eesti oli tegelikult veelgi raskemas seisus: 10 aastaga toimus kannapööre riigi valitsemises ja isikuvabadustes ning samal ajal toimus tormiline areng kõikidel tehnika ja tehnoloogiaga seotud aladel, milledest kiireim oligi IT. Näide: Eesti hüppas panganduses piltlikultöeldes üle “tšekiajastust” ja kohe hakati kasutama pangakaarte, millele järgnes internetipangandus. Kõikide kiirete muutustega aga pidid kohanema ka inimeste harjumused, suhtumine ja vaated

Eestis on mittekasutajate jõudmist Interneti kasutajate sekka püütud kiirendada projektiga Vaata maailma. See on ka vilja kandnud: kevadest 2002 kuni kevadeni 2004 õppis Internetti kasutama 40 000 liht- ja oskustöölist, kelle igapäevatöö ei nõua Interneti kasutamist (Vengerfeldt, Runnel 2004). Vengerfeldt ja Runnel toovad ülevaates “Uus meedia Eestis” (Eesti elavik 21. sai algul, 2004) välja ka erinevad interneti kasutajate grupid, milledest käesoleva töö raames pakub enim huvi grupp “vähekasutajad”. Sellesse gruppi kuulujaid iseloomustab väheaktiivne suhe Internetiga ja kindlate kasutuseelistuste puudumine. Samuti on see kasutajatüüp levinud eelkõige keskealiste ja vanemate inimeste hulgas (42% tüübi koosseisust vanuses üle 45 aasta). Vähekasutajad on pigem keskharidusega ja keskmisest madalama sissetulekuga (Eesti elavik 21. sai algul, 2004).

Digitaalne lõhe internetikasutuses ei ole omane ainult Eestile, kuigi meie kiires tempos arenevas ühiskonnas paistavad need kõige eredamalt silma. Laste internetikasutust uurinud Sonia Livingstone väidab oma ülevaates “Children’s Use of the Internet: A Review of the Research Literature” (2002), et mittekasutajate “värbamiseks” ei piisa ainult juurdepääsu võimaldamisest. Sama käib ka täiskasvanute kohta ja eriti Eestis, kus kommunistlik režiim ei soosinud vaimset aktiivsust. Sellistes tingimustes on kerge moodustuma isoleeritute grupp, mis moodustub põhiliselt madalama haridustaseme ja sissetulekuga keskealistest meestest ja pensionäridest. On väga levinud “ahh, mis nüüd mina, las noored tegelevad” suhtumine.

Kuigi enamasti seostatakse naisi isoleeritusega (mees käib tööl, puutub kokku uute lahendustega, “näeb” maailma), jookseb digilõhe suuresti meeste endi keskel ja kas mehed äkki oma põikpäisusega (“saan väga hästi ilma hakkama, kellele seda vaja on?”) seda mitte ei süvenda? Sama kinnitab ka 2002. aastal läbiviidud uurimus “Digitaalne lõhe Eestis ja selle ületamise võimalused”, kus kaardistati kaks põhilist Interneti mittekasutajate gruppi:

1. ”Elupäevade veetjad” (28% Interneti mittekasutajatest):

- ca 60% selle rühma esindajatest on vanemad kui 50 aastat;
- suhteliselt väike huvi väljaspool nende isiklikku elu toimuva suhtes;
- suhe Interneti või arvutiga on väga nõrk ning nad ei leia Internetil olevat häid omadusi ega tunne vajadust seda kasutada;
- eelistavad olla traditsioonilise meedia kasutajad (isegi kui Internet osutuks odavamaks ja mugavamaks), kuna huvipuuduse kõrval on takistuseks keeleprobleem arvuti kasutajaliidestega hakkamasaamiseks, suhteliselt väiksem võimekus õppida ja õpitut meelde jätta ning soovimatus oma harjumuspärasest elu muuta.

2. ”Sinikraed” (27% Interneti mittekasutajatest):

- on peamiselt liht- ja oskustöölised ning seetõttu arvutit töö juures ei kasuta;
- umbes pooled gruppi kuuluvatest inimestest ei leia Internetil olevat häid omadusi ning Interneti vähese atraktiivsuse tõttu nad omarutiinset elu hea meelega ei muuda;
- atraktiivseks teeks Interneti nende jaoks isiklik rahaline võit;
- eksisteerivad sotsiaalsed ja psühholoogilised (kartus uue tehnoloogia ees, ”eluaegse õppimise” vajaduse mittetunnetamine, hirm paista teiste hulgas saamatuna), oskuslikud (arvutikasutuse ning võõrkeelteoskuse puudumine) ning majanduslikud (sissetulek pere liikme kohta Eesti keskmine) barjäärid.

Leian, et just viimane, “sinikraede” grupp vajaks rohkem riigipoolset tähelepanu, kuna nende kaasamisest internetikasutajate hulka võidaks nii riik kui nad ise.

2.3. Interneti kasutamise motivaatorid

Kui “elupäevade veetjate” grupp koosneb enamasti pensionäridest, kus naisi palju, siis “sinikraede” grupp on just see “probleem”-osa mittekasutajatest, kelle liitumisest Interneti kasutajatega saab riik enim kasu, kui nii võib öelda, harituma ja konkurentsivõimelisema tööjõu näol. Samuti on digitaalse lõhe uurimuse läbiviijate sõnul seda gruppi ka kergem kasutajaks hakkamisel motiveerida. Pensionärile ei ole mingiks argumendiks näiteks võimalus internetipaketiga liitumisega kaasa saada 40 telekanalit. Pigem oleks argumendiks võibolla tasuta telefonikõnede võimalus (Skype?) või muu otsest suhtlust pakkuv lahendus, samuti oleks see argument “sinikraedele” (otsene ja kohene kasu!). Messengeri-laadsed asjad selles vanusegrupis inimestele väga huvi ei kipu pakkuma, kuna nemad väärtustavad otsest suhtlust.

Kuigi SA Vaata Maailma läbiviidud projekt 100 000 Interneti mittekasutaja koolitamiseks on juba vilja kandnud: 40 000 mittekasutajat on kasutajaks saanud (Eesti elavik 21. sai algul, 2004), on kodus oleval arvutil siiski väga suur roll. Seda põhjusel, et kuigi “sinikraede” gruppi kuuluval mittekasutajal võib olla motivatsiooni ja/või oskusbarjäär, annab kodus olev ja laste (naise?) kasutatav arvuti võimaluse Interneti poolt pakutava “promomiseks” ja see omakorda võib olla motivaatoriks mittekasutaja liitumisele mõne koolitusgrupiga. Arvuti pidev “juuresolek” võib samuti vähendada kartust selle kui uue ja keerulise ees.

Vahepealne mõnevõrra aeglasem Interneti kasutajate arvu suurenemine aastatel 2001–2002 sai kahtlemata hoogu juurde internetiteenust pakkuvate ettevõtete vahelise konkurentsi tõttu, mis langetas olulisel määral internetiseerituse hinda. Näiteks maksab praegusel hetkel maakohas traadita Interneti püsiühendus kuu kohta umbes sama palju kui 2002. aastal Elioni pakutav odavaim DSL püsiühendus! Lisaks internetiteenuste hindade langusega konkurentsi tagajärje on teenusepakkujate (ISP) poolt pakutav valdkond palju laiemaks muutunud: mängu on tulnud digitaalne televisioon (Elioni Digi-TV ja Starmani Zuum). Seeläbi on üksteisele lähenenud algselt kaks täiesti erinevat ettevõtet: Elion oli varem telefoni- ja internetiteenuse pakkuja, Starman aga tavaline

kaabel-TV operaator. Selline kompleksne teenus aga nagu Internet koos 40 võrdlemisi kvaliteetse pildikvaliteediga telekanaliga on kindlasti üks võimalikke tegureid “sinikraede” kaasamises internetikasutajaks. Eespool juba mainitud uuring digilõhe kohtagi (EMOR, PRAXIS 2002) tõi üheks motivatsioonibarjääri ületajaks välja “sinikraede” soovi saada otsest kasu kohe ja praegu ja mitte üritada selgitada neile, kui palju kasu nad saavad internetikasutamisest näiteks viie aasta pärast.

Riistvara hinnad on langenud väga madalale tasemele. Kõige minimaalsema konfiguratsiooniga, kuid siiski täiesti tööjõulise, uue arvuti saab hetkel osta alates 4500 krooni eest (viide). Erinevate kampaaniate käigus antakse arvuteid koguni tasuta ära (2005. a. Elioni korraldatud kampaania). EMOR, PRAXIS´e uurimuses ära toodud tabelis oli märgitud Interneti kasutamise tunnihinnaks Eestis 3 eurot. Hetkel Elioni poolt pakutava piiramatu kasutusajaga internetipüsiühenduse hinnad algavad 345 kroonist kuus, mis teeb ligikaudu 48 senti tunni kohta. Teisisõnu ligi 100 kordne hinnavahe, sissehelistamisteenuse puhul oleks hinnavahe umbes kolm korda väiksem. Samamoodi on laienenud püsiühenduse võimalikuse leviala. Nendest arengutest lähtudes võib väita, et ühest põhilisest digitaalse lõhe (EMOR, PRAXIS 2002) uuringu poolt välja toodud interneti mittekasutamise põhjustest on praktiliselt vabanatud, kuigi raporti koostamise ajal ei näinud koostajad grupi majandusliku olukorra paranemist lähiaastate jooksul.

Tuntud USA digilõhe ja poliitilise kultuuri uurija, Harvardi ülikooli teadlane Pippa Norris toob oma raamatus “Digital Divide” Eesti (ja mõnede teiste kiiresti arenevate riikide nagu Poola, Slovakkia, Sloveenia) kohta välja omapärase fenomeni, kus mainitud riikide internetikasutus on tunduvalt kõrgem, kui sarnase elatustasemega riikidel tavaliselt (Norris 2003). Maagiliseks piiriks, millest alates selline trend võimalikuks saab, on Norrise väitel umbes 9000 dollarit SKP-d inimese kohta. Märkimisväärne on ka, et järeldus internetikasutajate hulga sõltuvusest SKP inimese kohta on tehtud tuginedes 1997. aasta andmetele, kuid sellest ajast tänaseni on Eestis toimunud tormilised muutused: alates 1998. aa börsikrahhist ja lõpetades sellele mõne aasta pärast järgnenud kiire majanduskasvuga. Võib järeldada, et majanduskasvu, konkurentsi ja Interneti kasutajate hulga pideva suurenemise koosmõjul ongi Internetile ligipääsu hinnatase lausa

kordades langenud. Ühe markantseima hinnanaite tõin juba ülalpool.

Järgi jäävad aga siiski psühholoogiline ja teatud määral ka motivatsioonibarjäär. Motivatsioonibarjääre annaks teatud vahendite abil ületada ja seda on juba ka mainitud “otsese kasu” saamine Internetiga liitumisest, kuigi otseselt Internetti see ju kasutama ei ajenda. Selline teenuste kompleksus annab eelkõige seni skeptiliselt meeletatud indiviidile ajendi ületada enda jaoks juurdepääsuprobleem, sest koguni 40% digilõhe uuringus mittekasutamise põhjuste kohta vastanutest märkis ära juurdepääsu võimaluse puudumise (EMOR, PRAXIS 2002). Avalike internetipunktide kasutamist ei peeta sobivaks (“seal käib selline kontingent, et..”, “mis ma seal kohmitsen” jne.) ja siin avaldubki ka psühholoogiline barjäär: ei soovita noorematele rumal näida. Sarnane olukord on ka kodudes, kus vanemad ei taha oma autoriteeti laste silmis kõigutada ja neilt õpetust paluda. Eriti kipub selline suhtumine domineerima just meeste seas, kuigi neid peetakse enamasti digilõhe “õigel poolel” olevaiks. Et enamikus peredes tegeleb lastega rohkem ema, siis ongi kahjuks olemas kõik eeldused “sinikraest” pereisa isoleerimiseks Internetist.

Kristina Randver toob oma 2005. aastal koostatud magistritöös välja mitu barjääri, mis on seotud inimese vanusega (Randver 2005). Tema keskendub küll valdavalt üle 60aastastele inimestele, kuid mitmed takistused on üle kantavad ka keskealistele:

- **Generatsioonide või ajalooline mõju.** Vanemad inimesed ei kasvanud üles koos arvuti ja Internetiga, nendel on haridustee ja palju töoaastaid seljataga ilma arvutita. Selle tõttu puudus neil võimalus kaasata arvutit ja Internetti oma igapäevaellu.
- **Kasvatuslik mõju.** Noored (viimase 15 aasta jooksul sündinud) on arvutiga üles kasvanud. Neile ei meenu aeg, kus arvutit polnud võimalik kasutada koolis või kodus. Arvutid ei ole nende jaoks suur väljakutse. Nooremaealised toovad välja arvuti kasutamisel enesekindlust ja kasutamisihtsust, mis hämmastab vanemaealisi.
- **Tehnoloogia arendamisel pole vanemaealistega arvestatud.** Tehnoloogia areng ja täiustamine tekitab vanematele inimestele raskusi, sest need pole kavandatud

vanemate inimeste eripärasid silmas pidades. Suurimateks puudusteks on just lihtsad ja arusaadavad menüüd ja kergesti kasutatavad abifailid.

- **Psühholoogilised probleemid.** Vanemad inimesed kardavad arvutit ja Interneti. Nad ei ole nendega koos üles kasvanud, arvutid on endne jaoks imelikud ja keerulised monstrumid. Vanematel inimestel on ka kõrgendatud tehnofobia.
- **Huvi puudumine,** mis võib tegelikult peegeldada oskuste, teadmiste või võimaluste puudumist. Vanemate inimeste jaoks ei saada arvuti kasutamisest praktilist kasu, sest kõik tegevused saab tehtud ka ilma arvutita. Näiteks eelistatakse informatsiooni kogumiseks kasutada telefoni või raamatukogu.

Oskusbarjääri kui ühe olulisima toob välja ka EMORi poolt läbiviidud uuring (EMOR, PRAXIS 2002):

- Interneti kasutamise teeb keeruliseks **arvuti raske kasutusloogika**, aga ka **internetiteenuste keerulisus**.
- **Keeleküsimus** (eestlastele inglise keel, mitte-eestlastele eelkõige eesti keel sisuteenuste puhul, aga ka inglise keel). Mobiiltelefonil on eelis, see on eesti keeles.
- **Mälüküsimus** (eriti pensionäridel, aga ka “sinikraedel”), millega seostub **vähene praktikavõimalus**. Pidevalt peab saama õpitud kinnistada ja juurde õppida, kui arvutit ei ole, seda teha ei saa.

Nende tulemuste põhjal võib järeldada, et paljud Interneti mittekasutamise põhjused kattuvad keskealiste ja vanemaealiste inimeste puhul. Randveri magistritöö raames tehtud intervjuudest tuli välja, et arvutit ja Interneti ollakse just töö tõttu nõus hakkama kasutama ning on seda ka tehtud (Randver 2005). Võib järeldada, et kui 60-aastased ja vanemad mittekasutajad on võimelised töö tõttu kasutajateks hakkama, siis peaks sama olema jõukohane ka keskealiste inimestele. Ka EMORi ja PRAXISE (2002) teostatud uuringust tuli välja, et keskealised ja vanemad inimesed seostavad arvutikasutamise vajadust just töö või kooliga.

2.4. Sotsiaalsed hirmud

Kui juurdepääsu-, oskus- ja (mõningate mõõndustega ka) motivatsioonibarjäärid on veel suhteliselt lihtsate vahenditega eemaldatavad, siis sotsiaalsete hirmude barjäär on minu arvates palju tõsisem mure. Sotsiaalsete hirmudena toodi EMORi ja PRAXISE (2002) digitaalse lõhe uuringus välja:

- **Hirm rikkuda** kallis (võõras) masin (mobiiltelefoni eelis: on odavam). Mobiiltelefon on väiksem ning tekitab juba seetõttu vähem hirmu.
- Hirm teha midagi **ennast kahjustavat** (kanda raha valesse kohta).
- Grupis õppimine on raske, kuna **kardetakse grupist maha jääda** (olla kõige rumalam, takistada oma mahajäämisega grupi tegevust).
- Avalikus Interneti kasutamise kohas **ei taheta näida saamatuna** (näidata oma oskamatus; takistada teiste tegevusi, näiteks pangatehingute järjekorras).

Tegu on väga tõsiste muredega, millest ei ole kerge vabaneda. Kui kaks esimest hirmu (rikkuda kallis tehnika ja teha midagi ennast kahjustavat) on täiesti arusaadavad, siis hirm grupist maha jääda ja näida saamatuna on omadused, mis tuletavad mulle meelde *homo sovieticus*'e kirjeldust. Nõukogude ajal ei olnud kasulik silma paista ja parem oli elada silmapaistamatut elu, tekkis vähem probleeme. Siit lisandubki tavapärastele ja läänemaailmas tuntud digitaalse lõhe põhjustele veel üks muutuja, mis post-sovietlikud riigid raskemasse olukorda paneb. Võibolla on peaaegu 16 aastat pärast Eesti iseseisvumist veidi kohatu kasutada veel väljendeid “endine liiduvabariik” või “post-sovietlik”, kuid raske on neid riike muul viisil täpselt määratleda.

Sealtsamast inimarengut pärssivast stagna-ajast pärinevad minu nägemuse järgi ka “sinikraede” ja “elupäevade veetjate” ellusuhtumine ja väärtushinnangud, mille tõi välja jällegi 2002. aasta digitaalse lõhe uuring (EMOR, PRAXIS 2002):

- **Eluaegse õppe põhimõtte puudumine.** Suurem osa “elupäevade veetjatest” ja “sinikraedest” ei ole harjunud mõttega, et pärast kohustusliku koolihariduse omandamist peaks ennast täiendama.
- Elatakse rahulikult **olemasolevates raamides**, vajamata muutusi oma ellu.

- Keskmisest tugevam **hierarhia ja korra vajadus**: mina olen vanem, st. oma lapsest targem. Seda pilti ei taheta lõhkuda arvuti taga oma saamatust näidates.
- Keskmisest **vähem pealehakkamist ja loovust** – kui ette tuleb takistus, ollakse pigem valmis loobuma kui otsima uusi võimalusi ja uuesti proovima.

Mõistagi ei ole võimalik Interneti mittekasutajaid eranditult kasutajaiks muuta, kuna lisaks tavapärastele sotsiaalsetele lõhedele ja eripäradele sõltub väga palju inimese iseloomust, kuid kindlasti on riigi positiivne hoiak uudsete tehnoloogiliste lahenduste suhtes mõjutanud inimesi kasutama. Võimalik, et innovatiivsus riigi poolt on loonud usalduse arvuti ja Interneti vastu ning tekitanud usalduse mitmesuguste teenuste õigsuse ja vettpidavuse koha pealt (nt. pangamaksud interneti abil) ja usu Interneti konfidentsiaalsusesse.

2.5. Keelebarjäär

Tõsine tõke internetikasutajaskonna suurenemisel on keelebarjäär. Pean silmas eelkõige mitte-eestlaste olukorda, kui eesti keelt ja/või inglise keelt piisavalt ei osata ning lisaks kõikidele muudele “sinikraede” tavapärastele barjääridele tekitab see väga suuri raskusi Interneti kasutamisel, kuna riigiametite ja omavalitsuste lehekülgedel pole venekeelsed versioonid eriti levinud. See aga süvendab motivatsiooniprobleemi veelgi.

Arvuti kasutajaliidese keelebarjääri võib tänasel päeval ilmselt vähetähtsaks liigitada, kuna praegusel ajal on laialdaselt levinud nii eesti- kui venekeelsed operatsioonisüsteemide kasutajaliidesed, mis uuringu koostamise ajal (2002) olid veel vähelevinud. Tõsi, arvutites kasutatav terminoloogia võib vaatamata emakeele kasutamisele lausa ületamatult keeruline tunduda. Kõigele lisaks on mitte-eestlastest “sinikraede” teavitamine ja kampaaniate korraldamine ka väga komplitseeritud, kuna enamik neist sellesama keeleprobleemi tõttu Eesti telekanaleid ei vaata. Venekeelsete raadiokanalite kaasamine on üks võimalus, kuid selle mõjukust on raske hinnata.

Keelebarjäär on aktuaalne siiski ka eestikeelsele internetikasutajale, sest kuigi eestikeelseid saite on omajagu, jääb puudu nõ “kasusaitidest”, mille kasutamisest saadakse otsest “kasu”. Näidetena tooks välja kõiksugu hobisid, ostu-müüki jm. Neid on, kuid pakutav on suhteliselt tagasihoidliku kvaliteedi või hinnatasemega. Hea näide on eBay, mille kaudu on võimalik ka pärast kõikide transpordikulude ja maksude tasumist saada kaupu odavamalt kui Eestist, rääkimata kaupadest, mida meil on kas raske leida või pole üldse.

Oma kogemustest tean rääkida ka huvialafoorumite kohta. Eestis on vaid mõni üksik huvialafoorum, mille tase on ligilähedane vastava valdkonna globaalsele analoogile. See puudutab eelkõige just *know-how*'d ja see sõltub otseselt kasutajate hulgast. Halvaks näiteks Eestis on auto24.ee foorum, kust küsija saab enamasti kas halba ja eksitavat nõu või halvemal juhul lihtsalt sõimu osaliseks. Seda ei saa nimetada otseks kasuks, mis peaks mittekasutajat Internetti kasutama motiveerima. Järeldus: keelebarjäär tuleb ületada. Kuid kui paljud on seda valmis/võimelised tegema?

3. EMPIIRILINE OSA

3.1. Uurimisküsimused ja hüpoteesid

Uurimisküsimusi püstitades püüdsin rõhku panna just sellele osale, mis on bakalaureusetöö põhiline külg, ehk siis kvalitatiivne info hoiakute suhtes Internetti ja selle kasutamise/mittekasutamise sügavamad põhjused.

1. Miks on tänased Interneti mitte- või vähekasutajad mitte- või vähekasutajad?
2. Millised on võimalused nende kasutajaks saamiseks?
3. Mis ajendas kasutajaid või vähekasutajaid Internetti kasutama?

Lähtudes püstitatud uurimisküsimustest ja teoreetilises osas toodud kirjanduse ja teiste uurimuste ülevaadetest sõnastasin neli hüpoteesi, millede paikapidavuse kontroll peaks minu hinnagul suutma anda vastuse uurimisküsimustele.

- Interneti ühenduse hindade langusele, elatustaseme kiirele kasvule ja kasutajaskonna järjest suurenevale hulgale tuginedes järeldan, et **ligipääsubarjäär on Eestis likvideeritud.**

- Kuna ligipääsubarjäär ei ole enam põhiliseks takistuseks Interneti kasutajaks hakkamisel, on suurimaks takistuseks saanud **eluaegse õppimise põhimõtte puudumine.** Selle barjääri juured on sügavalt sotsiaalset laadi ja väga raske on seda ületada.

- Eluaegse õppe põhimõtte puudumise järel on tõsine takistus **keelebarjäär.** Kui inimene ei oska keelt, siis ei leia ta ennast huvitavat informatsiooni Internetist kätte. Vaatamata asjaolule, et ka eestikeelne Internet suudab paljud vajadused katta.

- Maainimeste jaoks on Internet tähtsam kui linnainimeste jaoks.** Põhjusi selleks pole raske leida: maal on vahemaad suuremad ja iga sõit nõuab rohkem vaeva, aega ja raha, seepärast peaks maainimesed enim hindama pangateenust ja kohaliku omavalitsuse

hunktsioone Internetis.

3.2. Valimi iseloomustus

Empiirilise andmestiku saamiseks kasutasin süvaintervjuusid, mis on täismahus toodud lisana (lisa 1). Valimisse kuulus kaheksa meest vanusevahemikus 45–60 eluaastat erinevatest Eesti piirkondadest (tabel 1), neist kolm elasid linnas ja viis maapiirkonnas. Vastavalt iga respondendi Interneti kasutusele jagasin nad Interneti kasutajateks, vähekasutajateks ja mittekasutajateks. Vastaja määramisel ühte eelpoolnimetatud kolmest grupist lähtusin Interneti kasutustihedusest ja -harjumustest. Kuidas see määratlus täpsemalt aset leidis, on näha allpool iga respondendi kirjeldusest.

Tabel 1. Ülevaade intervjueeritavatest

Respondent	Interneti kasutus-sagedus	Vanus	Rahvus	Haridus	Elukoht	Amet
VK57K1	vähekasutaja	57	venelane	kesk	Tartu	raadiomehaanik
K52KÕ2	kasutaja	52	eestlane	kõrgem	Tartu	ettevõtte juhataja
K46KE3	kasutaja	46	eestlane	keskeri	Tartu	fotograaf
VK53KE4	vähekasutaja	53	eestlane	keskeri	Raikküla vald	ARK büroo juhataja
K54KÕ5	kasutaja	54	eestlane	kõrgem	Tartu vald	sihtasutuse juhataja
VK58KÕ6	vähekasutaja	58	eestlane	kõrgem	Rapla vald	FIE
MK45K7	mittekasutaja	45	eestlane	kesk	Raikküla vald	spetsialist
MK47KE8	mittekasutaja	47	eestlane	keskeri	Puhja vald	metallitöoline

Intervjueeritavate valik oli niipalju juhuslik, kui see tuttavate tuttavate kaudu võimalik on. Kuna Interneti kasutajaid on palju lihtsam leida kui mittekasutajaid, valisin kasutajate seast välja minu jaoks kõige kaugemad inimesed. Valdavalt siis kahe või kolme tuttava ”kaugusel” olevad. Mitte- ja vähekasutajad leidsingi vaid kolme või enama tuttava ”kauguselt”, sest minu tutvusringkonnas ei olnudki ühtki sobivas vanusegrupis mittekasutajast meesterahvast ja paar olemasolevat vähekasutajat otsustasin intervjuu tulemuse valiidsuse huvides välja jätta.

Vanuselisel oli intervjueeritavate valik sihtgruppi silmas pidades õnnestunud: noorim vastanutest oli 45 aasta vanune, vanim 58 aastane ja sinna vahele jäi peaaegu võrdsete astmetena igas vanuses mehi. Rahvuselt oleks võinud olla rohkem kui üks mitte-eestlasest vastaja, kuid üldise pildi mitmekesisemaks muutmise eesmärki täitis ka tema edukalt. Tuleks eraldi ära märkida, et üks eestlasest vastaja oli sündinud Venemaal ja väga lähedalt vene kogukonnaga seotud. Hariduselt olid kolm vastajat kõrgharidusega, kaks keskeri ja kaks keskharidusega, nii et hariduse suhtes on valim suhteliselt tasakaalus. Sissetuleku suurust ma eraldi ei küsinud, kuna sissetuleku suuruse kohta saab aimu intervjueeritavate ametitest. Vastajatest kolm töötasid juhtival kohal, neli olid spetsialistid ja üks FIE. Mõtlesin kaua, kas liigitada FIE juhtival kohal töötavaks või spetsialistik, kuid otsustasin siiski talle eraldi "staatuse" anda.

Valimi kodeerisin järgmiselt. Kõigepealt Interneti kasutusharjumused [kasutaja (K), vähekasutaja (VK) või mittekasutaja (MK)], seejärel number, mis näitab vastaja vanust, siis haridus [kesk (K), keskeri (KE), kõrg (KÕ)]. Viimane number näitab intervjueeritava järjekorda, et soovi korral hõlpsasti tema kohta tabelist (tabel 1) või intervjuust (lisa 1) rohkem infot saada.

3.3. Intervjueeritavate kirjeldused

Intervjueeritavad on järjestatud vaid intervjuerimise järjekorras, mitte mingi muu parameetri põhjal ja kirjelduste eesmärk on iga vastaja tausta veidi lähemalt kirjeldada, kui see tabelis võimalik on.

3.3.1. Vastaja 1 (VK57K1)

Vastaja nr. 1 on vene rahvusest mees, kes on sündinud Venemaal ja tulnud lapsena koos

perega Eestisse elama. Nagu intervjuu algusest välja tuleb, on ta iseõppija: pärast keskkooli lõppu läks sõjaväkke ning seal radistina töötades sai selgeks elektroonika põhitõed. Pärast sõjaväe lõppu elektroonikuna töötades on ta end pidevalt täiendanud iseõppimise teel ja seetõttu ei valmistanud arvuti ja Interneti kasutamine väga suuri raskusi, kuigi ütles, et algus oli raske. Enda kinnituseks oli tal juba keskkoolis huvi elektroonika vastu ja seetõttu määrati teda ka sõjaväes radistiks. Liigitasin ta siiski vähekasutajaks, kuna arvuti ja Interneti kasutamine on põhiliselt tööalane ning enda isiklikeks vajadusteks kasutab Interneti vaid maksete tegemiseks. Ka kodus pole tal arvutit ega internetiühendust.

3.3.2. Vastaja 2 (K52KÕ2)

Teine intervjuueeritav oli omapäraseima päritoluga: sündinud Venemaal Siberis ja seal ka teismeliseeani elanud ning seejärel tulnud perega Eestisse. Rahvuselt eestlane ja võib eeldada, et "tänu" tema vanemate vägivaldsele Siberisse saatmisele, suhteliselt tuluselt Venemaa ja venelaste vastu meelestatud mees. See tuli mitmel korral välja ka intervjuu käigus, kui ta leidis mitme arvuti- ja internetikasutamise aspekti kohta paralleelse näiteks Pronksiöö sündmustest. Interneti kasutuse koha pealt on ta kõige pikema ja aktiivsema kasutusega kogu valimi seas ja kõige rohkem Interneti tähtsustav.

3.3.3. Vastaja 3 (K46KE3)

Kolmas vastaja töötab ajalehe fotograafina ja nagu intervjuust välja tuli, õppis arvuti selgeks siis, kui töö juurde esimene arvuti osteti. Kasutab arvutit ja Interneti tihedalt, nii tööl kui kodus. Hindas Interneti kui head suhtlusvahendit, mis võimaldab distantsti ja privaatsust (ei pea meilile samal minutil vastama jne.), kuid samas hindab näiteks MSN-i poolt pakutavat operatiivsust. Keeleprobleeme polnud, kuna on õppinud inglise keelt ning kasutusloogika üle ei kurtnud, kuigi nentis, et algus oli ikka raske.

3.3.4. Vastaja 4 (VK53KE4)

Valimi kahest riigiteenistujast üks on keskastme juht ja kuigi kasutab arvutit suhteliselt tihedalt, just tööasjus, jääb Interneti kasutus kesiseks. Miks liigitasin ta vähekasutajaks? See oli üks raskemaid valikuid, sest vastaja oli minu silmis täpselt kasutaja ja vähekasutaja vahepeal, kuid kuna tiheda kasutamise üks olulisimaid tunnuseid, suhtlemine, oli vähe esindatud, otsustasin ta paigutada siiski vähekasutajate gruppi. Esimene kokkupuude arvutiga sai tal teoks jällegi töö, kuid erinevalt teistest oli esimene kokkupuude Internetiga oma kodus.

3.3.5. Vastaja 5 (K54KÕ5)

Viies vastaja on kõrgharidusega ja töötab sihtasutuse juhina. Olles ise Interneti kasutaja, suhtus ta selle pakutavasse siiski teatud reservatsioonidega. Näiteks ei hinnanud ta MSN-laadsete teenuste kasu enda jaoks väga suureks, tuues sarnasuse telefoniga, mis röövivat privaatsust. Nendele vastandas ta meili kasutuse, mis lubavat tal hoida teistega sobivat distantssi. Selles suhtes väga sarnane suhtumine vastaja nr. 3-ga, ainult selle vahega, et viimane kasutab ka MSN-i aktiivselt. Vastaja nr. 5 omas aga arvutite ja Interneti kohta väga selget ülevaadet ja väljakujunenud hoiakut.

3.3.6. Vastaja 6 (VK58KÕ6)

Ka 6. vastaja juures olin veidi kahevahel, kuhu gruppi ta paigutada: kas kasutajaks või vähekasutajaks? Jällegi võtsin viimase variandi, sest inimene omab küll kodus arvutit ja internetiühendust, kuid kasutab neid väga minimaalselt: põhjuseks vilets ühendus. Arvutit ilma Internetita ei kasutagi. Tõsi, dilemma seisnes just selles, et kuigi ta kasutab väga harva Interneti, käib ta selleks nädalas paar korda spetsiaalselt raamatukogus, mis näitab minu arvates suhteliselt suurt soovi Interneti kasutada. Oma sõnul aga ta Interneti

väga ei hinda, kuna see raiskavat palju aega.

3.3.7. Vastaja 7 (MK45K7)

Kogu valimi üks kahest mittekasutajast. Tema puhul on määratlemine mittekasutajaks esmapilgul kerge, kuna inimene arvutit ega Interneti kasutada ei oska ja ei kasuta, kuid samas laseb endale vajalikud asjad oma tütrele ära teha. Kas pole paradoks: ise füüsiliselt ei kasuta, aga kasu nagu saab ja kasutab teise oskuste läbi? See näitab, et huvi Interneti poolt pakutava vastu on, kuid puudub see viimane tõuge, mis ajendaks teda kasutust endale selgeks tegema. Enda kinnitusele laseb ta omale "selle värgi" selgeks teha tütrele, kui tütar eraldi elama kolib.

3.3.8. Vastaja 8 (MK47KE8)

Kaheksas vastaja ütles küsimuse peale kas ta oleks nõus intervjuud andma tema Interneti kasutuse kohta seda, et ta ei kasutagi ja tal ei olegi midagi öelda. Lisaks ei tahtnud ta end enda kinnitusele "lolliks teha". Rõõmustasin ja ütlesin, et ongi hea, mittekasutajaid on väga raske leida ja ega ma viktoriini tee. Jutu käigus tuli välja, et päris mittekasutaja ta siiski ei ole: nimelt kasutab ta pangakontorites arvutit, et pangaülekandeid teha. Kuna muid asju ta praktiliselt Internetis ei tee [kui siis kord-paar aastas käib portaalides (Delfi, Everyday.com)] ja kodus arvutit ega Internetiühendust ei oma, liigitasin ta siiski mittekasutajaks. Mittekasutamise põhjustest tõi ta eelkõige välja, et tööle pole seda vaja.

4. ANALÜÜTILINE OSA

4.1. Kvalitatiivne tekstianalüüs

Süvaintervjuude analüüsiks kasutasin kvalitatiivset tekstianalüüsi. Analüüsis jagan intervjuud teemadeks, mille kodeerimise käigus võivad omakorda tekkida alateemad. Analüüs koosneb kirjeldavast tekstist, vastajate poolt otse väljaöeldud tsitaatidest ning nende interpretatsioonist. Kasutan manifestset (tsitaadid on võetud otse intervjuudest ja neid ei ole muudetud) ja ka latentset analüüsi (vastaja meelsuse tabamine, ridade vahelt lugemine). Tsitaadid on muust tekstist eristatud kursiivkirjaga ja üksiktsitaadid on eraldi välja toodud *bullet*'ga. Tsitaadi järel sulgudes on ära toodud, et millise vastajaga on tegemist. Analüüsi käigus ei ole igal pool välja toodud kindlaid küsimusi, mida vastajatelt küsiti, kuid kui seda on peetud oluliseks, on see ka kirja pandud. Intervjuud on täies mahus olemas lisades.

4.1.1. Vastaja nägemus Internetist (mis see tema silmis on)

Valdavalt nägid vastajad Internetti positiivsena, st. ühtki negatiivset omadussõna küsimusele "Mis on Teie silmis Internet?" spontaanselt ei tulnud. Vastajatest mitte keegi ei näinud Internetti arvutivõrguna, vaid eelkõige toodi esile tema funktsioone. Lähim kirjeldus, mis viitas Interneti füüsilisele olemusele oli selline: "*Noh, minu silmis on ta niuke, nihukene peaaegu piiramatu infokogum....*" (VK53KE4). Enim nähti Internetti kui infoallikat ja suhtlemiskanalit ja see oli ka ootuspärane. "*No eks ta on üks kaasaegne infohankimise ja inimeste suhtlemis.....suhtlemissüsteem...*" (VK57K1), "*Vast keskkond kust saab teadmisi näiteks.....on üks ja....siis.....kus saab suhelda...kus saab tööd teha (naerab).....ja infokanal ka*" (K46KE3).

Üks vastaja nägi Interneti ka vabaduse sümbolina, õigemini oli tema jaoks info vaba liikumine vabaduse sümbol, mille väljenduseks on Internet: *"Internet on.....pääs vabasse maailma või tähendab et, ütleme nii et, üleilmne vabadus et, ütleme niimoodi siis. Informatsiooni vaba liikumine, no absoluutne vabadus tegelikult siis jah"* (K52KÕ2). Veidi spekuloides võiks sellise hoiaku põhjuseid otsida tugevast rahvustundest. Tema vanemad küüditati Siberisse, ta ise sündis seal ja koos nõukogude võimu langemisega (Eesti vabanemisega) hakkas ka info vabalt liikuma.

Interneti toodi välja ka kui konventsionaalse meedia vahendajana: *"...Lisaks tuleb Interneti kaudu mul televisioon koju....."* (VK53KE4). Kuid seda tehti vaid ühel korral, ootas, et selliseid reaktsioone (raadio kuulamine, televisiooni vahendaja jne.) tuleb rohkem, aga ei. Internet on siiani siiski enamiku jaoks nõ. uus meedia, mitte "vana" meedia vahendaja.

4.1.2. Kasu, mis Internetist tulla saab (ehk siis Interneti hea pool)

Küsimusele, kuidas on Internet neile kasu toonud, ütlesid kõik vastajad ütlesid kui ühest suust, et Internet on kasulik: *"No põhiliselt ikka tööalaselt....ja noh, Interneti kaudu siis, praegu kõige levinumad on need kõik maksude maksused....."* (VK57K1). Meeldiv on see, et kasu osati ka põhjendada otseste näidetega: *"Ma olen oma väliskontakte saanud alles hoida lihtsalt ja mõistlikult. Keeleoskus on nadi, telefonisuhtlus on vaevaline, võtan sõnaraamatu kõrvale, saan kirja valmis, saadan pildi ka juurde"* (K54KÕ5).

Ühe tähtsa aspektina nimetati ka ajavõitu: *"...tunduvalt kiiremini saab kõik asjad aetud ja ei ole vaja endal igale poole otseselt minna või sõita ja siis..... Kasu on küll, palju"* (VK57K1). Enamasti toodi ajavõidu iseloomustamiseks näiteid enda elust: *"Ma ütlen, see Internet hoiab nii aega kui kulu kõige otsesemas mõttes kokku...Eriti veel meil maainimestel, sest on vaja mingit bussiaega või lahtiolekuaega vaadata, /.../ Ja veel vanematele inimestele samamoodi, või isegi rohkem..."* (VK53KE4).

Kõige otsesema kasu näitena on tähelepanuväärne vastaja number 2, kelle ettevõtte toimib tema sõnul tänu Internetile: *"Võib lausa öelda, et minu leib tuleb Internetist....Tänu Internetile tulevad mulle tellimused, ja ma ei ole eriti kusagil pingutanud et end reklaamida....ei mäletagi, millal reklaami tegime...."* (K52KÕ2). Üks vastaja mainis kasuna ära ka riigi osa Internetis: *"Võibolla mingid küsimused ja vastused või foorumid omavalitsuste kodulehtedel? Muidu peab iga asja pärast ukse taha kohale minema, see on ju hirmus tüütu ja lähed kohale, tuleb välja et ikka pole kohal või midagi...."* (K46KE3). Ühena vähestest oli see vastus ka veidi abstraktsema ja laiema pinnaga, kui teised, sest enamik nimetas vaid neid asju, millest nad ise või teised kasu saavad, mitte seda, kuidas võiks saada. Üldse oli raskusi vastajate kujutlusvõime töölepanemisega, sest keegi ei osanud väga "võiks"-tüüpi tingivat kõneviisi kasutada.

Puudutamata ei jäänud ka keelebarjäär: *"Minu jaoks oleks rohkem kasu, kui oleks veel rohkem infot seal, just eestikeelset..."* (VK53KE4). Siiski kippusid kõik sõna "kasu" kuuldes seda rahalise kasuga seostama: *"Tegelikult ma ei oskagi öelda /.../ Maksed on kõik läbi Interneti. Kasu on ju see, et mine sidejaoskonda, kõik võtavad raha. Aga läbi selle, hea küll ma maksan püsiühenduse ära, aga ma maksan asja eest"* (MK45K7).

4.1.3. Kahju, mida Internet põhjustada võib (ehk siis Interneti negatiivne pool)

Kui Interneti kasulikkuse iseloomustamisel ei olnud vastajatel erilisi probleeme ja toodi välja palju erinevaid tahke, siis kahjulikkuse kirjeldamisel jäädi päris hätta: *"Ei tulegi kohe pähe...."* (K46KE3). Enim osati näha arvuti taga istumise füüsilist mõju inimesele: tervis muutub viletsamaks, rikub silmi jne. Näiteks: *"....Tuleb toast välja ja näost kahvatu nagu ei tea mis asi, ei võta päikest, ei tee sporti ei käi ujumas ega midagi...See ei ole ka elu"* (VK57K1), *"...siis ei mõju see tervisele kuigi hästi, hakkavad seal silmad valutama ja vett jooksuma, liikumist vähe või kängub keha"* (VK53KE4). Tuldi välja ka mõttega, mis selle vastu aitaks: *"Arvuti võiks nii teha, et paneb inimesi liikuma, et käseb harjutusi teha või midagi nii...!"* (VK53KE4).

Oma mõju avaldas ka hiljutine Pronksöö koos pideva Venemaa-poolse propagandalaviiniga: "*Äkki nagu see praegune propaganda sõda? Info levib hästi, aga kahjuks igasugune info.....ka halb ja vale...*" (K46KE3).

Ootasin tegelikult, et ühena esimestest halbadest külgedest tuuakse Interneti puhul välja nuhkvara ja viirused, kuid nii ei läinud, vaid paaril korral mainiti neid: "*Siis viirused ja...*" (K46KE3). Ühel korral vaid toodi Interneti esimese halva omadusena välja viiruste olemasolu: "*Viirused, mida meilgi oli vahepeal sees, mina ise ei osanud välja ajada, üks spetsialist käis aitamas, kaks korda nägi vaeva*" (VK58KÕ6). Samas üks mittekasutajatest ei osanud isegi otsese küsimise peale viirustest midagi halba arvata: "*Noh, see on siuke raskem teema juba, mina ei oska selle kohta midagi öelda*"(MK45K7). Sama vastaja mainis ainukesena ära Internetis info vaba liikumise omadust, kuid ei näinud selles probleemi: "*...kuradi terrorit ja seda vaadata tahavad /...../ See ei päästa, see on inimestes kinni*".

Õnneks osati näha ka veidi laiemat pilti ja tuua mingi põhjuslik seos selle kohta, miks on olemas häkkerid ja viirused: "*Tehnika areneb ja turvalisus suureneb, aga häkkerid arenevad ju ka sellega koos, paar sammu on võibolla tagapool. Mõeldakse igasugu samme välja, aga häkkerid on vaid veidi tagapool....*" (VK53KE4). Kahjulikkuse all peeti silmas ka seda, et Internet röövib aega: "*Võib aja röövida, aga ma olen suutnud seda vältida*" (K54KÕ5) või "*et kas ta istub siis üle 10 tunni päevas või...*" (VK57K1). Kuid näiteks seda aspekti, et läbi Interneti võikski tööd teha, välja ei toodud ja ilmselt just seepärast, et keegi neist ise sel viisil tööd ei tee. Omapärane vasturääkivus on ka see, et kuigi oldi arvamusel, et Interneti kasulikkus seisneb ajavõidus kõiksugu toimingute läbiviimisel, seisnes kahjulikkus ajaraiskamises?!?

4.1.4. Kuidas saadi kasutajaks?

Kõige levinum arvuti- ja Interneti kasutajaks saamine oli kindlasti seoses tööga: "*Esimest korda nägin seda Iirimaal, meil Eestis sebisime Interneti siis kui veel Tähe tänavas*

asusime, vast 1993–1994?" (K52KÕ2). Samas üks vastaja, kelle esimene kokkupuude arvutiga oli tööalane ("Päris üldse esimene kokkupuude arvutiga oli vist mingi aasta 94 või 95, kui töötasin Õppekeskuses"), hakkas Internetti kasutama siis, kui nad koju arvuti ostsid: "Internetiga oli esimene kokkupuude vast umbes samal ajal, sest umbes aasta hiljem, kui tööl, ostsime koju arvuti...aasta võis siis olla vast 1996?" (VK53KE4), "Internetiga.....(mõtleb).....no sealsamas, et ükskord tekitati mingi modem arvutile juurde ja nii ta hakkas...." (K46KE3).

Ka mittekasutajate hoiak Interneti võimaliku kasutamise suhtes oli ootuspärane: töö ei nõua, järelikult pole niiväga vajagi. Samas öeldi jälle, et oleks jah vaja, isegi mitte töö pärast. *"Tööalane, esimene kord oli töö juures, siis kui meile esimesed arvutid tulid....."* (VK57K1) ja Interneti kasutamise kohta ütleb sama mees nii: *"Noh, ma arvan, et üks kümme aastat tagasi vist, ka töö juures...."*. Tuleb välja, et kasutanud, kuigi vähe, on ta Internetti juba väga kauan aega siiski pole tal näiteks kodus oma arvutit ega internetiühendust. Põhjendusena sõnas mees, et *"...ei ole nagu vajadust olnud, seepärast ma saan kõik asjad tööjuures ära tehtud"*. Sellest saab järeldada, et kui ligipääs on olemas ja ennast rahuldaval määral tööl Internetti kasutada, pole ajendit ühendust koju muretseda. See tekitab küsimuse, et kui taolisi inimesi on veel, siis on ju praktiliselt võimatu nende kasutamist suurendada?

Kahel kolmest kõrgharidusega inimesest oli esimene kokkupuude arvutiga ülikoolis. *"Esimene kokkupuude oli vist 76ndal aastal....TIP-i koolis ja arvuti oli kaks seda tuba mis meil siin on ja oli Nairi 32, üks ole, seal tegime programme ja värke..."* (K52KÕ2). *"...esimene arvuti oli Minsk, seda oli kaks tuba täis, kui sai Tartus EPAs ühte kursusetööd tehtud. see oli 80ndatel aastatel"* (VK58KÕ6). Ühel oli esimene kokkupuude tööalaselt, aga samuti ammu: *"80ndate teine pool, Robotroni nime all ..."* (K54KÕ5) ja kasutajaks sai samuti tööalaselt. Vastus oli väga selge ja lakooniline: *"Minu jaoks on oluline eelkõige töö ja see viiski..."*. Lisaks kõigele ta vabal ajal Internetti ei kasuta: *"...ainult pilte olen hoidnud ja töötlen. Internetti vabal ajal ei kasuta."*

Mitme vastaja puhul joonistub väga selgelt välja pilt, et nende jaoks ei paku Internet mitte

midagi enam, kui vaid tarbeasjaks olemist, vaba aega Internetis ei sisustata ja ei nähtagi mõtet miks peaks.

4.1.5. Takistused Interneti kasutamisel ja kasutajaks saamisel

Põhilise takistusena nähti ligipääsubarjääri, täpsemalt seda osa, mis puudutab raha (vähemalt maainimestel): *"...maakohtades vast on.....Ja see maksab seal ju palju raha....Meil siin linnas on lihtne ja odav, aga maal küll mitte....."* (K46KE3). Vastaja on ise linnainimene, kuid mõistis päris hästi ka maainimeste olukorda. Tõsi, ta ei osanud mingeid konkreetseid numbreid ühenduse hinnavahe kohta tuua, vaid seda, mis puudutab võimalikkust. Samal mehel oli ka väike eelarvamus, et maainimesed on abituvõitu arvutiostuks omale soodsamate võimaluste otsimisel: *"Ei oska otsidagi, vaatavad poereklaame, kus need maksavad 8000–9000 krooni.....Maainimesed ei oska ju otsida ka ja selline hind hirmutab ära, et polegi vaja....."*. Tõenäoliselt oli arvamus kujunenud (mõnede) tema enda tutvusringkonnas esinevate inimeste põhjal, kuid seda väidet on raske tõestada.

Ligipääsu kallidust maainimese jaoks iseloomustab vast ilmekaimalt maainimesest vastaja (kusjuures majanduslikult kindlustatud) veendumus: *"Probleemiks on Interneti ühendus ja selle maksumus /.../ kui siin oleks kiire Interneti ühendus, siis enamus inimesi oleks võimelised Interneti kasutama hakkama, kes praegu isegi ei mõtle selle peale"* (K54KÕ5).

Üks vastaja tõi välja ka väga konkreetse lahenduse, kuidas maainimesed rohkem Interneti kasutama hakkaksid: *"Oluline on kuumaks, inimene kasutaks rohkem kui on 100–200 kr kuumaks"* (VK58KÕ6). Ka ei olnud ta rahul riigi poliitikaga maakohta internetiseerimisel, väites et konkursite korraldamine kõiksugu projektide (nt. Külatee 3) raames on mõttetu, sest kui konkursi võitja hakkab 600kroonise kuumaksuga internetiühendust pakkuma, puuduvat sel mõte. Selles intervjuus tuligi kõige ehedamal kujul välja üks põhilise takistusi, mis ei lase mittekasutajate hulgal väheneda: ühenduse

hind majanduslikult kehvemal järjel olevate inimeste jaoks.

Näiteks ühe vastaja kogemus, kes hakkas Internetti esimesena põhiliselt kodus kasutama peegeldab hästi IT-valla arengut ja seda, kuidas see mõjutab tarbijat: *"Aga kui Elion ADSL'iga välja tuli, võtsime kohe ja siis läks asi juba lähedamaks, võis surfata palju hing ihaldas"* (VK53KE4).

Ilmekalt tuli välja ka veendumus, et suureks takistuseks on keskealiste meeste iga ja ellusuhtumine: *"No vaadates noori, siis nemad ei karda masinaid, aga meie põlvkond kartis arvutit, kardeti ära rikkuda"* (K52KÕ2). Üks vastaja tõi paralleeli autosõiduga (ta ise on alaga lähedalt seotud): *"...hirm selle ees, et pole kunagi kasutanud ja ei julge ette võtta....Et nagu autoga Tallinnas sõit, et pole eluaeg käinud ja ei julgegi minna sinna sõitma....ja ei lähegi...Aga kui korra läheb, siis näeb, et näed, polegi nii hull..."* (VK53KE4). Mittekasutajast keskealine mees arvas aga, et asi on puhtlat vanuses: *"Aga see on rohkem vanemate inimeste probleem, et vanemad inimesed ei võta seda omaks lihtsalt nagu"* (MK47KE8).

4.1.6. Riik ja Internet

Tõin selle teema sisse, kuna on levinud arusaam, et Eesti on IT-vallas edukas ja maailmas sel alal esirinnas. Mõningal määral pidin vastustes pettuma, sest päris kohe sõnapaari "riik" ja "Internet" sissetoomisel vastajatel e-Valitsus, TOM jne. pähe turgatanud. Jäädi mõtlema ja lõpuks tuldi välja e-valimistega, tuludeklaratsiooni ja internetipangaga (mis on ju erasektor, mitte riik). Üheks ilmekaimaks näiteks sellist tüüpi vastuste kohta oleks see: *"Noooo, üldiselt on ju praegu päris kõvasti neid asju üleval seal, mida riik pakub ja tuludeklaratsiooni esitan ka Internetis ja..."*. Ja sellega ka "palju asju" esimese hooga piirdus: *"...praegu ei oskagi öelda, mida seal veel niiväga rohkem olla võiks..."* (VK57K1).

Oldi enamasti veendunud, et riik võiks läbi Interneti rohkem teenuseid pakkuda ja sellest

tuleks kasu nii riigile endale, kui selle elanikele. *"Jumala eest noh, Interneti abil on kõik tehtav ja sama on ka selle otsekorraldustega ja nii..."* (K52KÕ2). Aga minus tekitas veidi segadust see, et kuigi oldi veendunud, et jah, riik ja Interneti on meil seotud ja Eesti on arenenud Interneti-maa, ei osatud peale paari enamlevinud rakenduse (Internetipank, tuludeklaratsioon, e-valimised) millegi enama peale tulla. Selge, olemaolevatest teatakse palju teatakse, aga küsimusele mida võiks, ei osatud enamasti midagi tarka kosta, isegi peale mõttepausi... *"Eks ta on teostanud juba, see valimiste süsteem tuleb internetis..... praegu juba päris palju asju saab juba internetis ära"* (VK58KÕ6).

Ühe mittekasutaja vastus riigi ja arvuti/Interneti seoste kohta oli hoopis omapärane: *"Ma tulen jälle sinna tagasi. Kui mina käisin koolis, need sõnad need on jumalast õieti öeldud sõnad. Sa kujuta ette, ma kirjutasin kõik oma tööd ja asjad pastakaga või sullepeaga, kõik kirjandid, kõik asjad ja nüüd ühel ajal öeldakse, ei, peab olema printeri trükiga välja võetud. Siis tüdruk istus mul kaks tundi järjekorras, koolimajas, et saaks oma töö ära teha. Sa kujuta ette kõigil ei ole ju sellist võimalust, et sa ostaksid selle 5000–6000 selle kõige algelisema, et saad midagi teha, kooliasju, enam ei kõlba käsikirjutus. Ma olen kindel, et kooli korra suhtes on see vale...."* (MK45K7).

Tuleb välja, et mõnede mittekasutajate meelest on arvutite kasutamine liiga hoogu läinud. Tõsi, ta vastas täpsustava küsimuse peale, et riik peaks oma õla alla panema, mitte laskma maainimestel ise kalli raha eest arvuteid osta: *"...ma olen täiesti kindel et paljud tahaks, aga sa kujuta ette, kui inimene saab kurat siin maal, ma ütlen just maal, maal saab mingit miinimumpalka kuradi 4000 kr, maksud, värgid, mille kuradi eest ma selle arvuti ostan?"*(MK45K7). Inimene nägi riigi rollina Internetis mitte e-maksuameteid-e-valimisi, vaid hoopis seda, et kui riik nõuab õpilastelt arvuti kasutamist, peaks ta ka need õpilastele võimaldama.

Horisontaalanalüüs

Respondent	Positiivsed näited: kasu Internetist	Negatiivsed näited: kahju Internetist	Interneti kasutuse algus	Barjäärid kasutuses või kasutajaks saamisel
VK57K1	Töölasele Maksete teostamine Võidab aega	Arvuti taga istumine mõjub tervisele halvasti	Tööl	Keel
K52KÕ2	Kasutab Interneti äritegemisel Saab know-how'd töölasele Suhtleb	Küberrünnakud Sõltuvus	Tööl	Harjumused, mis aastatega tekkinud Usaldamatus Interneti suhtes
K46KE3	Ajavõit Privaatsus suhtlemisel Parem suhtlemine nt. omavalitsusega Maksed	Propaganda-sõda Info liiga hea levik Viirused	Tööl	Ligipääs maainimestele (kehv saadavus, kallis hind)
VK53KE4	Ajavõit Rahaline võit	Halb mõju tervisele Arvuti jõuetus inimest ennast liigutama panna Häkkerite rünnakud	Kodus	Kohatine arvuti raske kasutusloogika Klaviatuuri käsitlemine
K54KÕ5	Hea (välis)kontaktide hoidmise vahend Võimaldab rahulikult kirja kirjutada, kuna rääkimiseks keeleoskust napib Multimeedia-võimalused (kirjale pilt, video, heli vms. juurde lisada)	Raiskab palju aega	Tööl	Interneti-ühenduse kättesaadavus ja maksumus maakohtades, ka kvaliteet

VK58KÕ6	• Pangamaksed • Kaupade ost • Info otsimine	• Viirused, nuhkvara	Arvuti-kursustel	• Interneti-ühenduse kättesaadavus ja maksumus maakohtades
MK45K7	• Lastele kasulik • Rahaline võit • Pangamaksed	• Ei osanud halbu külgi välja tuua	Kodus	• Kallis hind, kättesaadavus
MK47KE8	• Ost-müük • Töötsimine • Pangatehingud	• Rate.ee (kasutatakse kurjasti)	Panga-kontoris Hanzanetti kasutades	• Vanemate inimeste harjumused, ei võeta omaks • Huvipuudus

Vertikaalanalüüs

Alateema	Märksõnad
1. Internetile iseloomulikud tunnused	☐ Globaalne ☐ Lubab ajavõitu ☐ Raiskab aega ☐ Lihtsustab suhtlemist ☐ Informatiivne ☐ Pakub kõigile midagi
2. Interneti kasutusvõimalused	☐ Maksete teostamine ☐ Info otsimine ☐ Suhtlemine ☐ Enese (firma) tutvustamine ☐ Ost-müük ☐ Töökoha otsing ☐ e-Maksuamet ☐ e-Valimised ☐ e-Riik
3. Suhtlemine läbi Interneti	☐ Lühendab vahemaid ☐ Suurendab tutvusringkonda ☐ Võimaldab kontakte hoida

5. TULEMUSED JA JÄRELDUSED

Kohe peab ära ütleva, et järgnevaid järeldusi ja mõttekäike ei tuleks bakalaureusetöö piiratud võimaluste ja mahu tõttu võtta minu poolt stiilis "nii on ja ei teisiti", kuna see tuli analüüsist välja, vaid pelgalt orientiirina, kuhu mõne suurema uuringu läbiviimisel fookuse **võiks** suunata. Selge on, et kaheksa inimesega läbi viidud süvaintervjuud ei anna absoluutselt täpselt pilti 45–60aastaste meeste hoiakutest, kuid võivad anda aimu.

Tähelepanuväärne oli, et Interneti kohta omas väga tugevaid hoiakuid vastajatest vaid kolm ja mis veelgi huvitavam, et kõik kolm olid erinevatest gruppidest: üks kasutaja, üks vähekasutaja ja üks mittekasutaja. Kõik nad olid tugevalt pooldaval seisukohal nii Interneti vajalikkuse, selle võimalikkuse ja kasulikkuse poolelt. Mul oli soov intervjuuerida ka üht mittekasutajat, kelle meelestatud Interneti suhtes oli tugevalt negatiivne, kuid kahjuks keeldus ta pärast mõningast mõtlemisaega intervjuust. Panen mõned tema poolt vestluse käigus lausunud mõtted siiski kirja. Oma mittekasutamise kohta ütles mees, et temal pole Interneti vaja, kuna polevat asju, mida ta mujalt ei saa. Nende muude asjade all pidas ta silmas uudiseid, meelelahutust jm. Lisaks ütles ta, et Internetis kulub enamus aega kasutult tühiasjadega tegelemise peale ja kui midagi vaja tõesti on, ei saada selle leidmisega hakkama. Näitena tõi ta oma hilises teismeliseeas lapsed, kes ei suutvat leida talle autoremondiks vajalikke elektriskeeme. Mees is töötab autoluksepana.

5.1. Uurimisküsimused ja järeldused

- Miks on tänased Interneti mitte- või vähekasutajad mitte- või vähekasutajad?

Tulemustest selgub, et mitte- ja vähekasutamise põhjuseid on mitu, millest oluliseimaks tuleb ilmselt pidada internetiühenduse kättesaadavust. Mõlemad küsitluses osalenud mittekasutajad on pärit maalt ja kuigi nende kodudes internetiühenduse kättesaadavuse

probleemi tehnilise külje pealt pole, väitsid mitmed teised vastajad (kasutajad), et nende puhul on kodus Interneti mittekasutamine takistatud just ühenduse puudumise/viletsa kvaliteedi pärast.

Minu silmis on väga oluline ühe mittekasutaja (MK47KE8) kinnitus oma huvi olemaolust kasutajaks saamisel, kuid enne polevat mõtet, kui tütar omaette elama kolib. Huvi, kuigi väiksemat, kinnitas ka teine mittekasutaja, kuid senise mittekasutamise selgituseks tõi asjaolu, et tööl ei nõuta ja omal vähe aega.

Tähtsa asjaoluna tuli välja ka kasutuse algfaasis asetleidev usaldamatus Interneti vastu, näiteks pangaülekannete tegemisel. Taaskord, riik peaks andma eeskuju ja kõikvõimalikul moel turvalisuse taset tõstma, sest vaevalt tulemuslikud küberrünnakud pärast "Pronksööd" mittekasutajas Interneti vastu usaldust suurendavad.

- Millised on võimalused nende kasutajaks saamiseks?

Esimene võimalus ilmselt on ikka töö kaudu, sest enamiku vastajate esimene kokkupuude Internetiga on läbi töö ja ka mittekasutamise põhjustena tuuakse välja esimesena see, et tööl pole vaja. Siin võikski riik käima lükata Vaata Maailma laadse projekti, mis on aga suunatud tööandjatele, et nad võimaldaksid oma töötajatel arvutiõpet koos *step-by-step* õpetusega Interneti kasutusest.

Teine võimalus on arendada maapiirkondade internetiseerimist riigi eestvedamisel, kuna mitmed vastajad sooviksid internetiühendust koju ja kodune ühendus oli nende jaoks ajend kasutuseks või rohkemaks kasutuseks.

- Mis ajendas kasutajaid või vähekasutajaid Internetti kasutama?

Eelkõige töö: kaheksast vastajast neljal oli esimene kokkupuude Internetiga seoses tööga. Samuti on oluliseks ajendiks Interneti poolt pakutavad paremad võimalused igapäevasteks toiminguteks: pangamaksed, ost-müük kõikmõeldavail tasemeil (alates koduelektroonikast lõpetades kinnisvaraga), olmeteabe (ühistranspordi ajad jm) otsimine ja rahaline võit kõigi nende toimingute pealt. Vastajatele ei valmistanud mingit raskust

leida kasulikke asju, mida Internet pakub ja lisaks tööle oleks just otsene **kasu** see, mis ajendaks Internetti kasutama.

5.2. Hüpoteesid ja järeldused

- Interneti ühenduse hindade langusele, elatustaseme kiirele kasvule ja kasutajaskonna järjest suurenevale hulgale tuginedes järeldan, et **ligipääsubarjäär on Eestis likvideeritud**.

Süvaintervjuudest tuli välja, et ligipääsubarjäär pole mitte kuhugi kadunud, tõsi, fookus on lihtsalt nihkunud maapiirkondade poole. Suhteliselt taskukohase hinnaga saab Internetti enamasti vaid seal, kuhu ulatuvad telefoniliinid. Siiani on traadita Interneti lahendused madalama elatustasemega maapiirkondades liiga kallid ja/või nende kättesaadavus piiratud. Vastajate kinnitusel jääb riigi poolt seni käimalükatud projektidest (Külatee erinevad etapid) väheks ja/või on tulemus mitterahuldav, eelkõige just hinna poolest. Maainimeste jaoks tundub avalikest Internetipunktidest väheks jäävat, need on kaugel või on nad lahti ebasobivatel aegadel (nt. päeval kui inimesed on tööl). Eelistatakse hoopis Internetti koju.

Linnades paistab ligipääsuga kõik korras olema, st. on võimalik enamasti valida mitme teenusepakkuja vahel ja väga soodsalt. Näiteks üks respondent rääkis pärast intervjuud, et nemad kasutavad naabritega nelja peale Elioni 2Mbit Kodulahendust ja maksavad igaüks 100 krooni kuus. Minu silmis päris kõnekas näide ligipääsubarjääri puudumisest linnades.

- Kuna ligipääsubarjäär ei ole enam põhiliseks takistuseks Interneti kasutajaks hakkamisel, on suurimaks takistuseks saanud **eluaegse õppimise põhimõtte puudumine**. Selle barjääri juured on sügavalt sotsiaalset laadi ja väga raske on seda ületada.

Õppimise probleemi nägid intervjuueeritavad küll. Oldi suhteliselt ühisel meelel, et palju on kinni senistes harjumustes ja sellises (45–60 aastat) eas inimesed ei võta nii kergelt uut omaks. Vastanutest keegi otse enda kohta ei öelnud, et nad väga kartsid arvutit, kuid siiski tuli intervjuu käigus välja, et algul arvutit kasutades ei juletud üht, teist ja

kolmandat teha (vajutada kuhugi, ei saanud aru, mis tulemus on, jookseb kokku jne.). Tõsi, oskajatelt abipalumist ei häbenenud oma sõnade järgi neist keegi, kuigi ühe mittekasutaja sõnutsi ei tahtvat ta koolitusele enne minna, kui tütar esimesed liigutused selgeks õpetanud. Põhjus olevats elles, et ei tahtvat päris lollina paista. Kuigi omaksvõtmise probleemi mainiti tihti, ei rõhutatud seda nii tõsiselt, kui eelpoolmainitud ligipääsu puudutavaid takistusi.

- Eluaegse õppe põhimõtte puudumise järel on tõsine takistus **keelebarjäär**. Kui inimene ei oska keelt, siis ei saa ta ennast huvitavat informatsiooni Internetist kätte. Vaatamata asjaolule, et ka eestikeelne Internet suudab paljud vajadused katta.

Keelebarjäär ei tundu enam nii tõsiselt Interneti kasutust takistavat, kui 2002. aastal läbiviidud digitaalse lõhe uuringu tulemustest selgus (EMOR, PRAXIS 2002), kuna juba ligi kuus aastat on saadaval Windows XP lisapakett, mis muudab kasutajaliidese suures ulatuses eestikeelseks, samuti on eestikleesete veebisaitide hulk pidevalt suurenenud (Eesti Statistika, URL1). Tõsi, paaril korral tuli tekstist välja, et muukeelsetelt veebisaitidelt leiab rohkem informatsiooni. Kuid hüpotees selle alguses sõnastuses ("tõsine takistus keelebarjäär") on ümber lükatud. Barjäär on muutunud stereotüübiks: "mul pole arvuti taha asja, keelt niikuinii ei oska".

- Maainimeste jaoks on Internet tähtsam, kui linnainimeste jaoks.** Põhjusi selleks pole raske leida: maal on vahemaad suuremad ja iga sõit nõuab rohkem vaeva, aega ja raha, seepärast peaks maainimesed enim hindama pangateenust ja kohaliku omavalitsuse hunktsioone Internetis.

See hüpotees leidis kinnitust: maakohtades on Internetiühenduse saadavus võrreldes linnadega väga kehv ja hinnad kordades kallimad. Kontrast on veelgi ilmekam, kuna maapiirkondades kipub elatustase madalam olema: töökohtade valik väiksem, palgatase madalam. Kurdeti, et riik pole piisavalt vaeva näinud ja näiteks toodi Külatee projekt, kus riigi korraldatud konkursi võitnud Elion pakub Internetti ühes maakonnas kaks korda kallimalt, kui teises maakonnas võitnud Norby. Leiti, et maakohtades võimaldab Interneti kasutamine säästa veelgi rohkem raha ja aega, kui linnaelanikel, sest maapiirkondades peab iga asja pärast (poeskäik, maksed, taotlused jm) kas auto või ühistranspordiga

keskusesse sõitma.

6. DISKUSSIOON

Internetikasutuse tähtsust tänases ühiskonnas on ilmselt raske üle hinnata, seda enam, et mitmete veel hiljuti nii enesestmõistetavalt pabervormis toimingute täitmine kolib veebi. Ehedaimate näidetena saaks välja tuua vast pangaülekanded (koos mitmesuguste pangataotlustega, mis netipangast tehtud, need omavad ametliku avalduse jõudu), tuludeklaratsioonide esitamise, mis on otsekui võluväl märtsilõpu rahvamassid Maksuameti kontoritest peaaegu kaotanud ja mitmesugused ostu-müügi tehingud. Viimaste suhtes on ülevaade ja valik lausa sadades kordades laiem, kui paber kandjal. Millal Teie näiteks viimati paber kandjal Kuldses Börsist midagi otsisite? Tööd, autot, autole varuosa või soovisite oma mööblit müüa? Ka riik kolib üha enam Internetti, viimane suurem edusamm oli e-valimised, mis leidis kajastust mitmel pool mujalgi maailmas.

Seda arutelu Interneti tähtsuse ja edu üle võiks päris pikalt veel jätkata, kuid kõige selle juures on ka varjupool. Pean silmas just seda gruppi inimesi, kes ei ole aktiivsed või pole üldse Interneti kasutajad. Kas nendele on sellest Interneti võidukäigust kasu? Päris selge on, et paber kandjal ajalehed-ajakirjad kuhugi ei kao, kuid kui inimese jaoks on kasvõi mõnigi Kuldses Börsi-laadse lehe funktsioonidest vajalik, siis on ta Interneti mittekasutamise mõttes ebavõrdses seisus. Kõige ehedamal (ja kahjuks enim kahjutooval) kujul oleks üheks näiteks töö otsimine. CV-Online's on üleval palju töökuulutusi ja võimalus end seal nähtavaks teha, kuid ligi ei pääse. Siin oleks minu silmis üks koht, kus riik võiks oma õla alla panna. Vaata Maailma on tore projekt, kuid 45–60aastaste vähe- ja mittekasutajatest meeste seas on enamasti tähtsamal kohal enda heaolu ja materiaalsete vajaduste rahuldamine. Kõige tavalisem Maslow püramiidi väljendus.

Kuigi Vabariigi valitsus ei lakka kordamast, kui hästi läheb Eesti majandusel ja kui head

on tulevikuväljavaated (vaatamata kriitikale majanduse "ülekuumenemise" ja kõrge inflatsioonimäära kohta) ning viimase nelja-viie aasta jooksul on üldine elatustase paremuse poole läinud [2002 a. keskmine brutopalk 6512 krooni, 2006 a. 10212 krooni, allikas Eesti Statistika URL3)], on väga paljude jaoks Internetiteenuse hind kallis. Eelkõige puudutab see maainimesi, kus pole igal pool poodi, poe küljes pangaautomaati, külas pangakontorit jne. Ka sidejaoskondades maksete tegemise eest tuleb maksta. Seepärast säästaksid maapiirkondade senised Interneti mittekasutajad kasutama hakates olulisel määral aega ja raha. Kuid minu silmis veelgi olulisem, kui otsene rahaline võit, on ligipääs Internetis saadaolevale infole, mis tähendaks, et maapiirkonnad pääseks võimalikust eraldatusest, mis taolisel digitaalse lõhe süvenemisel paratamatult tekkida võib. Süvenemise all peangi silmas seda, et Interneti kasutajate jaoks muutub see sama enesestmõistetavaks, kui raadio või televisioon (ilmselt paljude jaoks olulisemgi), siis mittekasutaja jääb sellest "rongist" üha enam maha.

Siinkohal peakski riik regionaalarengu üheks põhisuunaks võtma maapiirkondade Internetiseerimise. Külatee projektide erinevad etapid pole minu arvates seda eesmärki vajalikul määral täitnud, just lõppkasutaja jaoks ebaühtlase hinnapoliitika, kõikuva kvaliteedi ja mahu poolest. Loodetavasti muutuvad need tendentsid projekti edaspidistes arengufaasides paremuse poole.

7. KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöös olid vaatluse all 45–60aastased mehed ja eesmärgiks oli leida võimalikud põhjused, miks on antud vanusegrupis väga suur hulk mitte- ja vähekasutajaid ning leida põhjuseid, mis võiks ajendada mittekasutajaid Interneti kasutama. Vanusegrupi valiku üheks kriteeriumiks oli 2002. aastal Riigi Infosüsteemide Agentuuri tellimusel läbiviidud uurimuses “Digitaalne lõhe Eestis ja selle ületamise võimalused” (EMOR, PRAXIS 2002) tulemused, kust selgus, et üks suurimaid mittekasutajate gruppe just madalama haridustaseme ja sissetulekuga kuni 60aastaste meeste seas.

Oma uuringus soovisin vastuseid saada järgmistele küsimustele:

1. Miks on tänased mitte- või vähekasutajad mitte- või vähekasutajad?
2. Millised on võimalused nende kasutajaks saamiseks?
3. Mis ajendas kasutajaid või vähekasutajaid Interneti kasutama?

Püstitasin ka neli hüpoteesi, mille paikapidavuse pidid kinnitama või ümberlukkama uuringu tulemused:

1. Interneti ühenduse hindade langusele, elatustaseme kiirele kasvule ja kasutajaskonna järjest suurenevale hulgale tuginedes järeldan, et ligipääsubarjäär on Eestis likvideeritud.
2. Kuna ligipääsubarjäär ei ole enam põhiliseks takistuseks Interneti kasutajaks hakkamisel, on suurimaks takistuseks saanud eluaegse õppimise põhimõtte puudumine. Selle barjääri juured on sügavalt sotsiaalset laadi ja väga raske on seda ületada.
3. Eluaegse õppe põhimõtte puudumise järel on tõsine takistus keelebarjäär. Kui inimene ei oska keelt, siis ei saa ta ennast huvitavat informatsiooni Internetist kätte. Vaatamata asjaolule, et ka eestikeelne Internet suudab paljud vajadused katta.
4. Maainimeste jaoks on Internet tähtsam, kui linnainimeste jaoks. Põhjusi selleks pole raske leida: maal on vahemaad suuremad ja iga sõit nõuab rohkem vaeva, aega ja raha,

seepärast peaks maainimesed enim hindama pangateenust ja kohaliku omavalitsuse funktsioone Internetis.

Valim koosnes kaheksast meesterahvast vanuses 45–58 eluaastat, kellega viisin läbi süvaintervjuud. Neist kolm olid pärit linnast ja viis maalt. Internetikasutuse järgi jagunesid nad järgmiselt: kolm kasutajat, kolm vähekasutajat ja kaks mittekasutajat.

Intervjuude analüüsiks kasutasin kvalitatiivset tekstianalüüsi, mis koosnes kirjeldavast tekstist, vastajate poolt otse väljaöeldud tsitaatidest ning nende interpretatsioonist. Lisaks märkisin iga vastaja puhul väljatulnud märksõnad kontsentreeritud kujul ka temade järgi tabelisse. Intervjuude analüüsi tulemused lükkasid ümber minu püstitatud hüpoteesi, nagu oleks ligipääsubarjäär Eestis ületatud. Tegelikuses on ligipääsubarjääri "epitsenter" lihtsalt rohkem maapiirkondadesse nihkunud.

Eluaegse õppe ja täiendamise harjumuse puudumise probleem eksisteerib ja kuigi vastajad seda otsesõnu eriti tunnustada ei tahtnud, mõjutab see nende käitumist paratamatult. Tihti hakatakse tõsisemalt Interneti kasutamisse suhtuma alles siis, kui muud enam üle ei jää.

Keelebarjäär on olemas, kuid kaugeltki mitte nii tõsine, kui näiteks ligipääsubarjäär. Keelebarjäär puudutab ennekõike inimesi, kes soovivad Internetist leida kitsamat huvigrupi puuduvat infot (nt. mitmesugused hobid) ja mida eestikeelsetel saitidel pole või on väga vähe. Teine ja samuti tähtis keelebarjääri aspekt on Eestis elavad mitte-eestlased, kelle jaoks on probleemiks eesti keele oskuse puudumine ja seeläbi raskendatud ligipääs kohalikele saitidele.

Hüpotees, et maainimeste jaoks on Internet olulisem, leidis kinnitust ja maainimesed (vähemalt uuritavas vanusegrupis) on üldiselt väga hästi teadlikud hüvedest, mida Internet pakkuda suudab ja üldiselt ka soovivad neid kasutada.

SUMMARY

The main obstacles in becoming an Internet user amongst men in 45–60 years

In this survey I was looking for the reasons why certain group of mid-aged men in Estonia (in age 45–60 years) are not using Internet or barely using it. In 2002, Estonian Informatics Centre performed a survey called „Digital Divide and The Possibilities to Overcome it in Estonia” (EMOR, PRAXIS 2002) and it showed that one of the biggest group of non-users (27% of the non-users) is amongst mid-aged men that have lower education and income.

In order to get detailed info and attitude from the target group I used in-depth interviews as an information gathering method and later analyzed performed interviews using qualitative data analysis of the text.

Target group consisted of 8 men in age of 45 to 58 years of which three were frequent users, three were light users and two were non-users. Each respondent was put to specific group by his Internet usage characteristics.

In qualitative data analysis I encoded the data to the topics and picked the quotes of each respondents answers regarding the topic, then interpreting those quotes. Based on gathered info I made tables with general keywords from the interviewee to give a compact overview of the results. At the beginning of the survey I formulated three main questions to which the results of the study should have give the answers:

1. Why are todays non- or random users what they are?
2. What are the possibilities of transforming them to users?
3. What was the main reason todays users became users?

Based on the analysis of the previous studies regarding the subject I also formulated four hypotheses:

1. Thanks to the development of the general economics of Estonia, fast development of the infotechnological sector and the rapidly growing number of Internet users, the access barrier is gone.
2. As access barrier is no longer present, the biggest obstacle is the lack of everlasting will and habit to learn. This habit (or lack of it) is of deeply sociological origin and hard to overcome.
3. Very important obstacle is language barrier: when user is not fluent in English/Estonian, he/she has only limited access to Internet resources.
4. Internet access is more important to people who live outside the cities, because they could benefit more from the services Internet provides.

Analysis of the interviews showed that today's non- or random users are such because of the lack or poor quality of Internet access. That argument is not valid in the cities though but is furthermore important in areas outside of the cities. Estonian government is in the middle of projects called Kõlalee that should give Internet access to these areas, though so far the developments are not satisfying for countryside people. They complain about the lack of, poor quality or non-affordable price of the Internet service. Access barrier proved to be the most important of the obstacles at all and neither of the other two main obstacles (habit to learn in older age and language barrier) proved so important. But, these barriers were mentioned in interviews.

Internet access is more important to countryside people than people in cities and data analysis showed strongly that this point is valid. Mostly because of the straight benefit of keeping the costs lower and saving time.

This study revealed that it is important to focus the attention to the non-users group as there are very few surveys done in Estonia in that matter.

KASUTATUD KIRJANDUS JA ALLIKAD

Compaine, B. M. 2001. National Telecommunications And Information Administration. Falling Through The Net: Defining The Digital Divide. The Digital Divide Facing A Crisis Or Creating A Myth? London: MIT Press Sorcebooks, p. 35–36.

Gunkel, D. 2003. “Second Thoughts: Toward A Critique of the Digital Divide”, New Media & Society, vol. 5, no. 4, pp. 499–522.

Heinderyckx, F. 2003. Issues In Measuring Information Society adoption In Europe. The European Information Society a Reality Check. Servaes, J. (ed) Bristol, Portland: Intellect Books, p. 90, 91, 97.

Kalkun, M., Kalvet, T. Digitaalne lõhe Eestis ja selle ületamise võimalused. <http://www.riigikantselei.ee/doc.php?67623>.

Lauristin, M. 2004. Eesti elavik 21. saj. algul. Kalmus, V., Lauristin, M., Pruulmann-Vengerfeldt, P. (toim) Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 154

Livingstone, S. 2002. Children’s Use of the Internet: A Review of the Research Literature. http://www.ncb.org.uk/resources/lit_review.pdf.

Pruulmann-Vengerfeldt, P., Runnel, P. 2004. Interneti kasutamine. Eesti elavik 21. sajandi algul: ülevaade uurimuse Mina.Maailm.Meedia. tulemustest. Kalmus, V., Lauristin, M., Pruulmann-Vengerfeldt, P. (toim) Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 154.

Randver, K. 2006. Infoühiskonna digitaalne lõhe: selle põhjused ja mõju sotsiaalsele

kaasatusele vanemas eas.

<http://www.utlib.ee/ekollekt/diss/mag/2005/b17571844/randver.pdf>

Randver, K. 2005. Eestis on üle 700 000 internetikasutaja.

<http://www.emor.ee/arhiiv.html?id=1552>

Riigi Infosüsteemide tellimusel PRAXIS'e ja EMOR'i poolt koostatud uurimus. 2002.
Digitaalne lõhe Eestis ja selle ületamise võimalused

http://www.praxis.ee/diglohe/digitaalne_lohe_Emor_PRAXIS.pdf

Servaes, J. 2003. The European Information Society: A Wake-up Call. The European Information Society A Reality Check. Servaes, J. (ed.) Bristol, Portland: Intellect Books, p. 24.

Van Dijk, Jan A. G. M. 2005. "The Deepening Divide: Inequality in the Information Society".

Vengerfeldt, P. 2002. "Digitaalsest lõhest infokihistumiseni – uurimistemaatikast kaardistades", Arvutimaailm.

http://www.ria.ee/lib/am-2001-2005/3917_5F9.HTM.

URL1: Internet World Statistics, <http://www.internetworldstats.com>

URL2: Tiigrihüppe Sihtasutus, <http://www.tiigrihype.ee>

URL3: Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus <http://www.ria.ee>

URL4: Eesti Statistika, <http://www.stat.ee>

LISAD

Lisa 1: Süvaintervjuud

1. Sergei, 57 a., venelane, keskharidus, raadiomehaanik, elukoht Tartu linn.

K: Teil on keskharidus, kuidas te raadiomehaanikuks saite?

V: Ooooh, hmmm, no enamasti ikka iseõppimise teel. Alguse tegin sõjaväes, Vene sõjaväes siis niiöelda, siis ma olin radistina seal ja peale seda siis nagu hakkaski minema seal nagu.....hakkasin tööle. Nii kaua kui ma olen üldse töötanud, eeee 1970-ndast aastast, siis üle 30 aasta, olen elektroonika peal töötanud.

.....et kogu see aeg ainult elektroonika peal siis jah?

Jah, kogu elu tehnikaga kokku puutunud. Töö kõrvalt täiendasin ka ennast vahel ja...

Nü et tehnikat ei karda?

(Naerab) Ei-ei, tehnikat ei karda jah...

Aga kuidas või millena näete Teie sellist nähtust nagu Internet?

(Mõtleb hetke) No eks ta on üks kaasaegne infohankimise ja inimeste suhtlemis.....suhtlemissüsteem...Tähendab, igatpidi kasulik süsteem..

Aga kas Te seda oskate öelda, kuidas või millest Internet üldse alguse sai?

Eeee, kas see mitte sõjaväega seotud polonud kuidagi?

....jah, oli küll, ARPANET'i nime all toimis väike arvutivõrk Ameerika sõjaväes juba 60-ndatel...

...Jah, eks kõik niisugused asjad tehti alguses nagu sõjaväe jaoks....

Millal Teil esimene kokkupuude arvutiga oli?

Tööalane, esimene kord oli töö juures, siis kui meile esimesed arvutid tulid....siis põhiline info, kõik informatsioon aparatuuride kohta, eeee, hakkas järjest rohkem minema Internetti, siis tuli see asi lihtsalt ära õppida ja et mitte maha jääda ajast ja niimoodi vaikselt siis saigi seda õpitud.

Kuidas see õppimine läks muidu?

No ei tea, võibolla ütleme niimoodi.....(paus)....kõige raskem oli siis ütleme see, et noh eeee, inglise keel ei ole päriselt suus niisugust noh, on suht madalal tasemel, seda enam, et koolis sai õpitud saksa keelt ja üldiselt siin on kõik inglise keeles. Aga no ei ole viga, sai kursustel käidud kohe ekstra, eks ta kui natuke inglise keelt õppida siis sai asja ära õpitud.

Kuidas arvuti kasutamine inglise keele oskust mõjutanud on?

Üldiselt nii, on onglise keele kasutamine on paremaks läinud tänu sellele, et tänu tööle ka, sest praktiliselt kõik see info, mis liigub Internetis on kõik inglise keeles. Teistes keeles praktiliselt seal midagi head ei olegi....

...aga vene keeles?

No vene keeles tähendab me kasutame ka, kui tahan infot võtta just et sealt Venemaalt, vene portaalidest. Seal on tegelikult väga palju infot....(jäi mõttesse). Aga ametlikult niiöelda, meiliinfo, kus neid firmasid on ju väga palju, aparatuur on väga erinev, ametlik info tuleb kõik inglise keeles. Tahes-tahtmata peab ikka natukene peab ikka natukene aru saama sellest...

Aga millal esimene kokkupuude Internetiga oli?

...Noh, ma arvan, et üks kümme aastat tagasi vist, ka töö juures....

Kas arvuti ja Interneti kasutusloogika oli raske?

Oi, algus oli ikka raske, kuigi ma tehnikaga kogu aeg kokku puutun. Aga noh, kui hakkasid rohkem kasutama, siis hakkasid aru saama ka sellest süsteemist. Inimesed on ju selle süsteemi välja mõtlenud ja inimene saab selle selgeks ka ju....Aga lihtsalt on, minuvanustel väga paljudel raske, minul oli lihtsalt töö juures, tahes-tahtmata pidin selgeks saama....

....aga kui töö juures poleks hakanud kasutama?

...kes teab (naerab) võibolla siis oleks vastupidi, veel rohkem kasutama hakanud ja koju arvuti toonud kohe..... Ikkagi on see kõik....oleneb inimesest....Ma arvan, et noh....ma olen ju näinud, et seal vanemad, tunduvalt vanemad inimesed käivad pangas ja kasutavad seal arvutit. 20 aastat tagasi vanemad inimesed vist poleks hakanud kasutama, aga kes teab...Inimesed õpivad ju igasuguseid asju....

Kas Teil kodus on arvuti?

Ei ole. Ei ole ei arvutit ega Interneti....ei ole nagu vajadust olnud, seepärast ma saan kõik asjad tööjuures ära tehtud. Tööjuures on meil neid arvuteid väga palju seal ja ei ole vajadust seni olnud. Elukoht on ka töölt üle tänava ja.....

Mil viisil Te Internetist kasu saanud olete? Kas üldse?

No põhiliselt ikka tööalaselt....ja noh, Interneti kaudu siis, praegu kõige levinumad on need kõik maksude maksmised ja saab tehtud Interneti kaudu ja siis mõned teised asjad ka mis on endale vajalikud.....tähendab.....kõik vajalikud asjad saab aetud...tunduvalt kiiremini saab kõik asjad aetud ja ei ole vaja endal igale poole otseselt minna või sõita ja siis..... Kasu on küll, palju.

Kuidas võiks Teie meelest riik või omavalitsused oma osa Internetis suurendada?

Noooo, üldiselt on ju praegu päris kõvasti neid asju üleval seal, mida riik pakub ja tuludeklaratsiooni esitan ka Internetis ja...praegu ei oskagi öelda, mida seal veel niiväga rohkem olla võiks...

Kas olete mõnes kodanikualgatuses kunagi osalenud Interneti teel?

(Mõtleb)...mmmmm, jah, ja-jah,kunagi kuskil ma mäletan et andsin oma allkirja, aga kus see, küll praegu meelde ei tule, päris mitu aastat tagasi oli see....Aga...üldiselt mitte eriti...

Kas kasutate mõnda suhtlusportaali?

Ei kasuta ja pole selle peale riti nagu mõtlendki, noh, karjuvat vajadust ei ole olnud, ja üldiselt...meeldib ikka rohkem suhelda inimeselt inimesega ikka näost näkku ja mitte niimoodi Interneti teel. Ja seda enam, et ei ole nagu niisugusi tuttavaid või sõpru, kes elaks väga kaugel või..... Ei ole vajadust olnud.

Kuidas Te üldiselt suhtute Interneti teel suhtlemisse?

No tänapäeval noored vist ainult seal suhtlevadki (naerab).....ja nemad ütleme on ikkagi üles kasvanud Internetiga kui nii võtta...Alates sellest kui Eesti Vabariik taasiseseisvus...Kõik need, kes on sündinud sellest ajast või isegi natukene varem on kasvanud Internetiga koos. Mis muidugi ühest küljest on väga hea, aga teisest küljest teised elurõõmud jäävad kuidagi kõrvale....ja Internet võtab järjest suurema osa ajast ja...

Aga kuidas hindate Interneti kasulikkust inimestele?

No ma arvan, et kasulik on kindlasti, aga lihtsalt inimesed peaks ise rohkem mõtlema kaua seal arvuti taga istuda....et kas ta istub siis üle 10 tunni päevas või nagu noored on...või magada ka seal poole ööni..Tuleb toast välja ja näost kahvatu nagu ei tea mis asi, ei võta päikest, ei tee sporti ei käi ujumas ega midagi...See ei ole ka elu.

Aga kõike peaks mõistlikult kasutama.....

Kas keskealised inimesed võivad karta arvutit õppida? Et ei taha rumalana paista vms?

Ei tea.....sellega minul ei olnud mignit probleemi, meil seal ikka kui nooremad inimesed tulid, siis põhiliselt ikka nende käest küsisid seda asja ja nemad õpetasid.

Ja meil tehti ka arvutikasutamise õpetust, ja tehakse praegu ka ja...Meie omakorda õpetasime noortele erialast tööd ja nii ta läks...Meie õpetasime neile töötegemist, nemad õpetasid meile arvutit....

2. Valter, 52 a., eestlane (sündinud Venemaal), kõrgharidus (masinaehitus), ettevõtja, elukoht Tartu linn.

Kuidas või millena näete Teie sellist nähtust nagu Internet?

Internet on.....pääs vabasse maailma või tähendab et, ütleme nii et, üleilmne vabadus et, ütleme niimoodi siis. Informatsiooni vaba liikumine, no absoluutne vabadus tegelikult siis jah. Kas sa seal pead kuskil kellegi käest pead viisat või värki võtma aga sa oled otsekohe sealsamas vaid kliki kaugusel ja maailm on piltlikultöeldes su ees. Nii et jah, minu silmis absoluutne vabadus.

.....kas vabadus kõigi jaoks?

Põhimõtteliselt jah, see on sinu enda , sinu enda otsus, kas sa tahad olla vaba, vaba seal ühiskonnas ja sama on siin ka, et kui sa arvutit ei tunne ja kasutada ei oska noh siis....Noh, Omaanis käisime, seal inimesed elavad mägedes, seal siiamaani nii nagu nad sajandeid on teinud ja nad tunnevad ennast väga hästi ja vabalt ja arvavad et rohkem polegi nagu vaja et, aga mina tunnen tõesti, et mina tahan nagu maailma näha, olla vaba ja mina tunnen et see on nagu saavutatud tänu Internetile....Loomulikult, et vaba olla, pead sa ka nagu õppima, tähendab tõusma kõrgemale tänapäeva situatsioonist ja sellest tasemest ja noh niipalju ikkagi koolitust saada, et sa suudad kasutada neidsamu teadmisi mis sul juba olemas on...Sealt hakkab vabadus pihta...Inimene peab ise seda ka endale teadvustama, et nüüd ma olen vaba ja keegi ei pea seda talle ütlema...Kui seda ei teadvusta endale siis.....Meie venelased on ka ju nii, et ei meeldi neile siin aga ära minna ka ei taha eks ole, "ma olen siin sündinud" ütlevad....Aga mina olen Venemaal sündinud...Kui võtta selle paralleeli ja värgi onju. Aga tegelikkuses on ju nad siin sama vabad kui teised, peab vaid ise end kätte võtma...Nagu ka Internetikasutusega...See on ka vabadus olla ja möllata ja protesteerida, Venemaal oleks OMON sama asja tunniga likvideerinud ja vabadusest pole juttugi...

.....aga ikkagi see Internetikasutus?....

Jah, minu meelest on meil kõigil see vabadus ja võimalus, isegi tasuta ju tehakse kursusi ja avalikke punkte isegi maakohtades ja muudki...ja päris vanad papid ja mammid, kes

isegi käivad seal ja ligipääsu probleemi minu meelest ei tohiks küll olla.....Ise tundsin ennast piiratuna sealsamas Omaanis, kus polnud Internetiühendust üldse peaaegu ja seal kus oli maksis pool tundi sama palju, kui meil terve kuu Elioni....Ja isegi Sitsiilias oli Internetiga väga kehvad lood...igas külas oli üks väike punkt kus sa käid ja seal oli ka kallis....

Aga ikkagi nagu meil siin Eestis, mul koduski on wifi ruuter ja saab ligi igalt poolt, kasvõi peldikust (naerab). Et ma pean igas kohas ja igal ajal ja igal võimalikul juhul Interneti pääsema ju...Ja kui seda ei ole siis on mu töö küll tugevalt häiritud...

Aga meil siin on ikka asjad olemas ja saab ligi.....Aga teistpidi on see ka vabadus sind rünnata ja nagu see meie Eestigi konkreetne näide siin on et tehakse Vene poolt sellist rünnakut, küberit saitidele.... Teistpidi väga sõltuda ka sellest ei saa ju....Et annab sulle vabaduse ja vabaduse suhelda kogu ilmaga ja et ta ei tohiks vabadust võtta....Võib väga valusalt lüüa, kuidas öelda....

Millal esimene kokkupuude arvuti ja Internetiga oli?

Oi jumal.....Esimene kokkupuude oli vist 76ndal aastal....TIP-i koolis ja arvuti oli kaks seda tuba mis meil siin on ja oli Nairi 32, eks ole, seal tegime programme ja värke, ja eks siis tundus küll suhteliselt mõttetu riistana...aga juba mõned tundemärgid olid, et äkki saab sellest kunagi midagi head...ja järgmine laks oli siis kui USAs käisin, vast 82 või 84 aastal....ja seal olid juba sülearvutid jah, ostsin ühe kaasa ka....siiani kodus ja isegi töötab, kuigi toiteplokk oli vahepeal katki...ja softi ja värki oli vähe selle jaoks, siis kasutasime peres seda mingite mängude mängimiseks...ja mingite kirjakeste-lepingute klõbistamiseks...Järgmine oli Juku, millega lapsed rohkem mängisid....

Aga kurat Internetiga kokkupuude oli ohhohhhooo, vast umbes 90ndate alguses kui asi alles käima läks...Esimest korda nägin seda Iirimaal, meil Eestis sebisime Interneti siis kui veel Tähe tänavas asusime, vast 1993-1994?

.....aga kodus?...

Arvuti taga, nii ühe kui teise taga oli ta.....millal Elion pakkuma hakkas

helistamisega.....seda modemiühendust? Vast 1995 vist oli see....Esimesed mobiilid tekkisid meie firmasse mingi 90ndate alguses, jah, mõni aeg pärast seda hakkas see Interneti-värk ka peale.....

Aga kogu selle vabaduse ja ohtude ja muuga, kas ja kuidas võiks Internetist elanikkonnale kasu olla?

No kasu on kindlasti, siin pole absoluutselt mingit kahtlust...No lisaks näiteks kui infoallikana on netist kasu ju otseselt ka ärilises mõttes.....Sest minu kogu äri toimubki ju Internetis ja enese ja firma toodangu tutvustamine samuti, ainult läbi Interneti..... Võib lausa öelda, et minu leib tuleb Internetist.....Tänu Internetile tulevad mulle tellimused, ja ma ei ole eriti kusagil pingutanud et end reklaamida....ei mäletagi, millal reklaami tegime....Motorexil sai ka viimati osaletud...issand jumal, viimane kord käisime...käisime 1993 või 1994.....Ja peale seda ei ole pidand vajalikuks sinna enam minnagi....

Aga kuidas võiks sinu arvates riik ennast läbi Interneti teostada?

Seda, et võiks, kohe kindlasti, aga et kuidas?.....No see e-Riik....selle idee oli hea ja mingisugusel tasemel tehti see ära ja sinna tasemel ta jäi, eks..Aga praegu vaadates seda pangandust ja sedasee on jälle hästi arenenud meil...aga viimasel ajal tänu sellele mobiili ja selle arengule....käisin netipangas ja tuvastab mobiiliga ka nüüd ju....pangad on selles vallas väga hästi arenenud...Ja netipangandus on teinud võimalikuks ka tuludeklaratsioonide esitamise neti teel....Ja seda pean ma täitsa loomulikuks ja ma ei saa inimestest aru, kes seda ei taha kasutada, teevad paberil....Häda sunnil ma olen paar korda pidanud minema maksuametisse ja vaatad, et no mis asi siis nüüd toimub, deklareerimine ikka veel paberi peal....Jumala eest noh, Interneti abil on kõik tehtav ja sama on ka selle otsekorraldustega ja nii...

Teenuseid seal on ja annaks ka juurde tuua, aga kuda ma sulle ütlen,.....ilmselt on siin ka see turvateema....või see tuvastamise pool ikkagi nii lahtine...PIN-kalkulaatorid ja muud natukene leevendavad aga koodikaardid ja muud on küll aegunud asjad.....Midagi võiks veel olla paremat....

Aga ega mingit revolutsioonilist arengut nagu polegi ju kaua toimunud, asi on nüüd rohkem evolutsiooniline.....

Mis sa sellistest projektidest arvad nagu Tiigrihüpe jne?

No nüüdseks on need ju täitsa surnud, eks me teeme ka nüüd uut kooli selle Audentese baasil ja seal lubati ka kõike hea dja paremat, ausaltöeldes ega seal arvutiklassis mis seal on, nii vanu kolakaid, nii vanu rauakolu ma ei ole enam kuskil kasutuses näinud kui nüüd siis koolis on, eks...Siis kui Tiigrihüpe hakkas, siis sinna ta ka jäi.....Teadvustamise ja promo eesmärgi ta täitis, aga sellega asi ka piirdus.....

Nüüd räägiti sellest läpparite jagamisest, eks see võiks üks väljunditest olla aga kes teab kas see oli äkki vaid valimis-eelne jutumula...Üldse on arusaamad veidi iganenud, miks peab kellegile midagi ostma? Parem ju rentida siis kaovad omamise hädad ära ja pole karta et tehnika kohe vananeb.....Kellele seda rauda paari aasta pärast vaja on, kõik ju vananeb....

Ja pealegi, arvuti ise on ju vaid tellis, abinõu niiöelda, millega maja ehitada. Sinna juurde tuleks mõelda ka koolitusele, et asjadega midagi peale hakata ka osataks...

Eesmärk peaks olema, et saada alati uusimat ja mitte raisata aega ja raha vana koli peale...

Kas sinu arvates sinu vanustel meesterahvastel, kes ei ole Interneti kasutajad, on hilja selle rongi peale hüpata?

No vaadates noori, siis nemad ei karda masinaid, aga meie põlvkond kartis arvutit, kardeti ära rikkuda, aga see on nagu jaapanlased ütlesid, et kui sa tahad korralikku asja teha, siis anna see laste kätte...siis sealt tulevad kõige paremini need vead välja...Sama on ju täiskasvanutega, kes pole arvutit kasutanud...Aga jah, see õppimine kasutajaks on ikka väga vaevaline nii vanadel meestel...Põhiline takistus on vist usaldus sealjuures, ei usaldata ise ülekandeid teha ja kartus ka....

Mul üks tuttav, kes on muidu väga tegus ja edukas aga käib näiteks ainult panga kontorites....Nägin teda ühel konverentsil ja seal oli vaja paar ülekannet tal teha, ja

ütlesin, et tee siin ära näe, terminal olemas...Aga tema ütles, et ei usalda ja ei taha...Ja mul ämm ei usalda isegi pangaautomaati, sest temal puudub ülevaade....

Aga kas võib olla nii et meeste puhul ei taheta ennast noorematele rumalana näidata ja sellepärast kardetakse küsida?

Ei tea, ei usu, minagi ju pole kuskil õppinud, kui vaid ise ja küsin hea meelega nooremate ja targemate käest, kuidas käib...Kui mingi häda on, kohe küsin...Mul mingit valehäbi nagu ei ole, et nemad on nooremad, seda õpetust saand ja koolis teinud....Ja ega siin midagi üle mõistuse ole....Jah, see mõtlemise viis ilmselt, et arvutigeeniused on meil siin ikkagi viimase aja nähtus...et nemad mõtlevad hoopis teistmoodi ja nemad mõtlevad, et nemad ei karda seda masinat. Nende jaoks pole see kole masin vaid abivahend millegi tegemiseks...Eks see asi kõik taandub ikka väärtushinnagutele ja mõtteviisile ja arusaamadele....

3. Aldo, 46 a., eestlane, haridus keskeri (fotograafia), fotograaf, elukoht Tartu linn.

Kuidas või millena näete Teie sellist nähtust nagu Internet?

....Oot, mis mõttes, kuidas????

....no lihtsalt kirjelda nii oma sõnadega, millisena Sa Internetti kirjeldaksid?

See on.....väga huvitav küsimus....(naerab)....Mis asi Internet on vä? Vast keskkond kust saab teadmisi näiteks.....on üks ja....siis.....kus saab suhelda...kus saab tööd teha (naerab).....ja infokanal ka, põhimõtteliselt küll jah, ja ega ma sealt muusikat põhimõtteliselt sikuta ja filme ja....See aeg on olnud aga enam pole aega ja huvi selle vastu.....

Millal esimest korda arvuti ja Internetiga kokku puutusid?

Arvutiga, ma kujutan ette nii et, nii et ise näppida sai, et....(paus, mõtleb), see oli mingi üks.....90ndate algus vist, ei mäleta väga täpselt, aga mingi 90ndate alguses.

Kastani tänavas oli üks arvutiäri, kust sai esimene arvuti ostetud.....

....päris oma arvuti siis?

...Ei-ei, mitte oma arvuti, töö juurde...ja siis noh et me olime nagu nooremad kollektiivis ja nagu suuremat huvi näitamise asja juures ja sellepärast sai nagu rohkem istunud ja uuritud ka nagu ja meie uurisime välja, mis taga annab teha üldse ja siis õpetasime teistele ka...

Internetiga.....(mõtleb).....no sealsamas, et ükskord tekitati mingi modem arvutile juurde ja nii ta hakkas....Ma mäletan, et alguses ei olnud harjunud toksima neid klahve niimoodi ja sai jäetud "www" alles ja "ee" ka ja siis ainult see vahele toksida...(naerab).

Aga kuidas see õppimisprotsess sujus arvutiga muidu?

Ei, sellega polnud väga muret.....Enne oli kirjutusmasinaga trükkinud, natuke aitas ka kaasa....ja siis mul oli klahvide kombinatsioonid natuke meelde jäänud...

Muidu sai selgeks küll, algul oli natuke raske ka aru saada, mida mingi funktsioon arvutil teeb.....Aga Internet on tegelikult üsna loogiline asi ja saab pihta küll, pole probleemi.. Alguses veidi oli hirm ka, et rikud midagi ära ja vajutad valesti ja kustutad midagi ära ja mis siis saab või mingi programmi kaotad ära ja.....Ja eks mõnel juhtus ka...(naerab).

Kas keelega probleeme ei olnud?

Eriti polnudki, sest koolis õppisin ma inglise keelt ja ma käisin tol ajal inglise keele kursustel ka, igale poole ju seda vaja...Kui oleks algselt veidi vähem inglise keelt osanud või üldse mitte osanud siis oleks küll hädas olnud ma usun, sest siis olid ju kõik asjad inglise keeles. Nüüd on meil eesti keeles arvutid ja programmid.....isegi lehekülgi on päris palju eestikeelseid...

Aga mis võiks olla praeguste mittekasutajate jaoks põhiline takistus kasutajaks hakkamisel?

Noi minu arvates on see just see kartus just....et teed midagi valesti jah.....et rikub midagi ära või....

.....kardavad küsida?

...vastupidi, tehakse endale selgeks, et mitte loll välja paista....(naerab). Et natuke vanemad, eksju , neil on kartus suurem onju....Ma tean ühte naisterahvast, kes kardab....temal arvutit pole ja ei kasuta...Teistel kõigil on aga tema ei taha...Mingi barjäär tal on, ja ei taha nagu üldse jamama hakata....Tema jaoks on see ületamatu, tema meelest vähemalt.....Aga see , noh, eks ämmale ka kodus ütlen, et loe lehti vms, aga ei taha, ainult paberil tahab lugeda.....

Kodus arvuti juba päris kaua olnud ja peaks ju harjunud olema aga ei...

...kaua sul arvuti juba on?

No mis ta nüüd oligi, mingi 2001 või 2002 sai muretsetud....ja Internet ka samal ajal siis koos modemiga, ja nüüd on see Elioniga, see digi-TV-ga koos.....

Kas sinu arvates on Eestis Interneti kättesaadavusega ka probleeme?

No, vast on, teatud kohtades küll.....maakohtades vast on.....Ja see maksab seal ju palju raha....Meil siin linnas on lihtne ja odav, aga maal küll mitte.....

Ja arvuti ka...Uued on päris kallid, aga vanasid odavalt osta? Selleks peab end asjaga päris kurssi viima ja igäüks ei leia endale mõistliku hinnaga korralikku kasutatud arvutit....Ei oska otsidagi, vaatavad poereklaame, kus need maksavad 8000-9000 krooni.....Maainimesed ei oska ju otsida ka ja selline hind hirmutab ära, et polegi vaja.....

Mis kasu sa Internetist saanud oled?

No tööd saab lihtsamalt teha.....Aga tööväliselt eriti ei kasuta.....foorumites-jututubades ma ei käi, vaatan vahel eBay-d, mobile'd (mobile.de automüügiportaal), uurin sealt autosid....kasutan maksete tegemiseks, pangas küll üldse ei käi, kõik maksed saab sealtkaudu ära teha ju....MSN'i kasutab palju.....ja.....emaili....Mulle meeldib meili kasutada, sest siis saab vastata viitega, ei pea nii kiiresti mõtlema.....Ta pakub mulle veidi privaatsust...erinevalt telefonist.... (naerab)....mulle meeldis, mul enne mobla oli see

peiler, ja sellega ka nii, et keegi saatis sõnumi, mida teha ja nii, sai läbi mõelda.....meili saab kasutada ka märkmikuna, tihti on nii et lasen andmed meilile saata, kui keegi helistab või midagi....Ei pea aadresse ega numbreid ja muud kohe meelde jätma või kirjutama...

Kui palju sa tööväliselt üldse arvutiga tegeled?

Ega eriti tegele, mul pole töö jaoks vajalikke programme seal ja ei viitsi panna ka, las ta jääda....Niipalju kui vaja saab töö ära teha ja ülejäänuks piisab tast täiesti.....Vahel on vaja mõne ftp-aadressile või saidile kodunt ligi pääseda, kui töölt ei saa....Mõni millegipärast ei toimi..... Tea, kas on blokeeritud või mis(naerab).

Oled sa mõelnud, mida võiks riik teha, et mittekasutajaid kasutajateks aidata?

No ma arvan, et leivalaga ja kättesaadavusega võiks tegeleda rohkem....Et wifi levi oleks kogu linnas, mitte mõndades kohtades ainult....Ja et inimesed ei peaks suuri summasid maksma...Minu meelest riigil ei oleks see palju välja käia, kui mõned wifi antennid katusele panna.....Aga äkki võtavad sellega Elionilt ja teistelt firmadelt leiva ära ja sellepärast ei tehtagi?..... (naerab).

Ja koolitusi võiks rohkem olla, olen paaril pensionäride kooltusel pildistamas käinud, toimib küll aga rohkem võiks olla. Õpetatakse seal meili saatma, ja panka kasutama ja muud....Muidugi on inimesi, kes ei tunnegi et neil vaja oleks netti, aga nende puhul ei teagi, kuidas aidata.... Minu puhul on see iseenesestmõistetav, aga äkki võiks laste kaudu kuidagi neid harjutada netiga?

Äkki mingi selgitustöö või kampaania teha?

No ei tea, Eestis ma ei usu, et meil seda vaja läheb, meil on see niivõrd levinud ju....Maapiirkondades on võibolla suurem häda, et seal pole ju telefonigi paljudel, mõnes kohas pole vist isegi elektrit.....(naerab). Aga seal ju ka riik midagi kohmitseb, mingid projektid.....Külarada või mis ta nimi oligi....

....Külatee

Jah, Külatee...

Mis kasu Internet veel lisaks praegustele hüvedele tuua võiks?

Noh, ei teagi.....igast asju on välja mõeldud.....võibolla mingid küsimused ja vastused või foorumid omavalitsuste kodulehtedel? Muidu peab iga asja pärast ukse taha kohale minema, see on ju hirmus tüütu ja lähed kohale, tuleb välja et ikka pole kohal või midagi....Paljusid probleeme saab Interneti kaudu lahendada ja erinevaid asjuei kujuta ettegi....

Aga mida halba?

Ei tulegi kohe pähe.....Äkki nagu see praegune propaganda sõda? Info levib hästi, aga kahjuks igasugune info.....ka halb ja vale...Mingi loll mõtleb mingi asja välja, levitab ja 100 000 venda usub....Siis viirused ja...Aga see on arvutile endale kahjulik..... Ja inimesed võivad oma maailmavaadet kõveraks uurida, kui valesti või liiga palju tegeled. Halbu teadmisi võib liiga palju saada.....(naerab).

4. Avo, 53 a., eestlane, haridus keskeri, ARK büroo juhataja, elukoht Raikküla vald, Ummaru küla.

Kuidas või millena näete Teie sellist nähtust nagu Internet?

Noh, minu silmis on ta niuke, nihukene peaaegu piiramatul infokogum....Tjah, Internet on jah kõigepealt infot kõvasti ja teiseks noh, igasugust võimalused pangatehinguteks, pangas raha saamiseks ja ka maksmiseks...Lisaks tuleb Interneti kaudu mul televisioon koju ja igatepidi kasutatav mitmes valdkonnas...

Aga mil viisil võiks Internet veel rohkem kasu tuua?

Veel rohkem? Hmm, ei ole nagu mõelnudki selles suunas,.....praegugi kipub niimoodi olema, et ei oska neid võimalusi praegugi veel õieti ära kasutada...Natuke jääb omal puudu oskustest..

....a milliseid oskusi sa silmas pead eelkõige?

Oi, siin ikka asju jätkub (naerab)...Ma olen siin alalõpmata pidanud poisse appi kutsuma kui midagi tarvis jälle on...No üks muidugi jah on see, et on noh....enamasti on inglise keelne kui midagi tahad ja selleks peab keelt valdama....Samas on ta keelt arendanud...mul võibolla veel mitte niipalju, aga näiteks lastel on tänu Internetile inglise keel nii puhtalt suus, et tänu sellele on neil koolis inglise keel kõige lihtsam aine.... Isegi tütre jaoks, kes õpib saksa keelt esimese võõrkeelena...Ja selles suhtes igasugu üle Interneti-mängud on väga head, et suhtlevad igasugu maade inimestega...isegi Ameerikast ja Austraaliast neil siin sõpru...Lastel oli juba enne kooli inglise keel suhteliselt heal tasemel...

Aga kuidas Internetist veel rohkem kasu võiks olla?

Minu jaoks oleks rohkem kasu, kui oleks veel rohkem infot seal, just eestikeelset...Samuti on sellest paljudel ju niigi kasu, kes tõmbavad muusikat ja filme ja muud....Minust on see natuke mööda läinud...Pole selleks väga aega ja huvid on ka veidi teised...aga siin noh lastele on seal võimalusi küll....Vanem poeg ainult netist filme tõmbabki...Ise loen ajakirjandust netist, külastan netipanka...

Tööjuures kasutan muidugi pidevalt arvutit, nii tööalaselt, kui niisama uurimiseks, kui vaba moment tekib...

Millal oli esimest korda arvuti ja Internetiga kokkupuude?

Päris üldse esimene kokkupuude arvutiga oli vist mingi aasta 94 või 95, kui töötasin Õppekeskuses. Seal oli mingi 486 arvuti vist ja sai seal üht mängu nimega Supaplex mängitud vahel (naerab). Asjalikku muidugi ka, kirju ja dokumente koostatud ja välja trükitud ja muud....Internetiga oli esimene kokkupuude vast umbes samal ajal, sest umbes aasta hiljem, kui tööl, ostsime koju arvuti...aasta võis siis olla vast 1996? Algul oli see sissehelistamisega....See oli algul jube kallis lõbu, sest minuti hind oli sama, mis kõnehindki ja sai seal algul pangaülekandeid tehtud, meile vaadatud mitte rohkem....

Rohkem oli sel ajal netis vanem poeg, tegi seal kooliasju.....Aga kui Elion ADSL'iga

välja tuli, võtsime kohe ja siis läks asi juba lähedamaks, võis surfata palju hing ihaldas (naerab).

Kui raskelt arvuti ja Interneti õppimine läks?

(Naerab), heh, siamaani ei oska ju päris peensusteni sellega ringi käia.....Muidu on ju täitsa loogiline, aga mõni asi on siamaani arusaamatu....Et miks tal see kinnipanek nii kaua aega peab võtma??? Nüüd uuemad käivad vist kiiremini ka, aga vanasti oli see jube aeglane ja pidi ootama, ja kõik programmid kinni panema ja üle mõistuse oli see....Ja noh, eks see klaviatuuri selgekssaamine võttis ka omajagu aega, eriti minu sõrmedega (naerab) [*Tal on kunagisest hõõvlivigastusest parema käe sõrmede otsad läinud*].

Aga muidu oli suhteliselt kerge....midagi hullu pole.....Aga hulluks läks siis, kui mingi häda tekkis (naerab), viskas mingi error'i või muud sarnast ja siis ei osanud midagi teha. Kui muud ei osanud teha, siis tegid restardi (naerab).

Kuidas selle kasu või kahjulikkusega üldises mõttes olla võiks?

No kasulik ikka, raudselt kasulik ikka, pole kahtlustki üldse...Ma ütlen, see Internet hoiab nii aega kui kulu kõige otseemas mõttes kokku...Eriti veel meil maainimestel, sets on vaja mingit bussiaega või lahtiolekuaega vaadata, saab kohe Internetist teada ilma et asjata kuhugi minema peaksid....Ja veel vanematele inimestele samamoodi, või isegi rohkem...

Suhtluse värk samuti, sa võid ju siin meili teel ja nüüd on see msn ja selle teel saab hästi suhelda.....ja suhtluskeskkonnana on Internet ju täiesti asendamatu...Ja väga hea on rahast lahti saada, osta neti kaudu mida tahad! (naerab).

Aga kas Internet suhtlusvahendina asendaks traditsioonilist suhtlemist?

No minu meelest on nii, et kui sa suhtled arvuti teel, siis saad kokku ka tihemini ja kui paljud arvavad, et inimene ei suhtle siis näost näkku nii palju pärast arvutiga harjumist, siis on see jama....Minu meelest, ja minu puhul vähemalt, see loob eeldused kohtumiseks näost näkku ja ma suhtlen tänu msn-le plajude inimestega lähedamalt, kui ma muidu

suhtleks või kui ma üldse suhtleks...Selline suhtlemine lubab kõiksugu probleeme koheselt lahendada ka ja pakub väga vahetut suhtlust....eriti kui sa tead muidu täpselt, milline see inimene on, kellega sa suhtled...

Kui sa elad kuskil teises maa otsas, siis on ju muidu väga raske kohtuda, nii saab vähemalt suhelda....Kasvõi kaugemalt sugulased.....Muidu kohtud kord-paar aastas ja järelkasvu ei tunneks äragi, nüüd aga saab suhteid hoida ja see on minu arvates asja suurim pluss...

Ja maainimesele on niisama suhtlemine igatpidi raskem, samas internet pakub suhtluseks häid võimalusi...ja lühendab pitlikultöeldes vahemaid....Ja minu arvates mida rohkem inimesi suhtleb, seda parem on....Mul on naabrimees Igor, venelane, erusõjaväelane....tema puhul on kohe näha, mida informeerimine teha võib....Tema mõistis täielikult hukka need laamendajad [Tõnismäel], sest ta saab infot sündmuste kohta muudest kanalitest ka peale Vene omade ja eestlaste lähedus on ta meie vaatepunkti ka mõistma pannud. Enamik erusõjaväelastest ei tahtnud kuulda mingist teisaldamisest, aga Igor ütles, et see on eestlaste maa ja ta mõistab, mida see meile tähendab....Mina näen selle põhjusena puhtalt info õige ja õiglase liikumise tagajärge.....

Kas Internetil võib ka halbu külgi olla?

No ikka võib ju....Kui koguaeg arvuti taga istuda, siis ei mõju see tervisele kuigi hästi, hakkavad seal silmad valutama ja vett jooksuma, liikumist vähe või kängub keha (naerab)....Liiga palju pole miski kunagi hea....Arvuti võiks nii teha, et paneb inimesi liikuma, et käseb harjutusi teha või midagi nii...! Siis oleks eriti hea, ja see on paha jah, et kui lausa sõltuvusse sellest langed...

Noh, üks asi on veel see, et see jällegi, kõiksugu rünnakuid tehakse ju, nagu see mäsu jälle, häkkerid tegid rünnakuid ju riigi lehtedele....Tehnika areneb ja turvalisus suureneb, aga häkkerid arenevad ju ka sellega koos, paar sammu on võibolla tagapool. Mõeldakse igasugu samme välja, aga häkkerid on vaid veidi tagapool....

Aga Interneti kohta võiks nii öelda veel et kõik on tore, aga võiks kuskilt veel mingit koolitust saada veel, ma ütlen et ei oska neid võimalusi veel kõiki ära kasutada ja osata rohkem...

Aga mis võiks mittekasutajaid motiveerida Internetti kasutama?

Eks siin on paljus on asi psühholoogias kinni, hirm selle ees, et pole kunagi kasutanud ja ei julge ette võtta....Et nagu autoga Tallinnas sõit, et pole eluaeg käinud ja ei julgegi minna sinna sõitma....ja ei lähegi...Aga kui korra läheb, siis näeb, et näed, polegi nii hull...Ikka peab olema julgust, et see esimene samm ära teha...Ja võibolla ei taheta abi paluda teiste käest, kui ei oska ka ja...ja paljudel on just see keeleasi ka ja...

Mul oli hea, sest meil sugulane pani arvuti paika ja vahel õpetas, kui midagi vaja oli tõmbas siit ja tõmbas sealt tarkvara ja asjad sujusid...Käis ja uuris asju saitidelt, millistest ma polnud kuulnudki midagi, igasugu guugli-muuglid (naerab)....Ma vaatasin ka, et inglise keelt oleks jube hädasti tarvis...Et vaataks ja uuriks ka sealt igasugu huvitavate asjade kohta, sest eesti keeles ei ole mind huvitavate asjade kohta eriti midagi....Ja ma usun, et paljudel jääb see keele taha...Kardab, et jumal teab jookseb nii umbe, et siis ei oska midagi peale hakata kogu asjaga...Meil midagi juhtus, siis tuli sugulane ja naks-naks oli korras (naerab).

Ja noh, et kasutama hakataks, peab neid kuidagi üle aitama sellest tundest et see on nii keeruline värk ja jube raske, pole elu sees sellist asja teinud ja ei julgegi puutuda....See on see, et mida sa ei tunne, see tundubki hirmutav.....

Aga neid, kes teavad, mida Internet pakub, aga ei taha ikkagi kasutada?

Jah, see on keeruline küsimus (naerab).... Mis väega sa teda sinna ikka ajad...Aga teisest küljest, mul vana naabrinaine hakkas kasutama pärast seda, kui ma aastaid tegin talle ülekandeid.....Panin talle arvuti ja interneti ühenduse püsti ja pärast veidi pusimist hakkas ise tegema....Eks esimesed korrad möödusid pikalt telefoni teel juhtnööre minult küsides, aga näed, nüüd teeb ise....Ei mäletagi, millal viimati helistas(naerab). Pärast käis ka kursustel ennast koolitamas.... Eks inimesed on erinevad, ühel on seda julgust, et

proovida, teist vea vägisi arvuti taha....ja ei pruugi siis ka hakata.....

Aga jah, võibolla proovida selgitada neid võimalusi, mida Internet pakub.....Kõik valik laieneb ju iga päevaga....Isegi ARKis saad end juba neti teel eksamile registreerida, pole vaja enam paberitega joosta siia-tänna...Saad ka ära öelda, kui tulla ei saa....

Riik saab siin palju ära teha, ja see kõik hoiab aega ja raha kokku.....lähed kasvõi puhkusele kuhugi, vaatad bussiaegu või kasvõi seda, kas hotellikoht saada on, broneerid ära ja süda rahul....Kõik on seal olemas, ole vaid mees ja kasuta...Ja rahaliselt tuleb ühenduse eest makstav tasu tagasi, kasutades netipanka ja arvestades bensiini ja raha mis kütuse peale kuluks kuhugi ilmaasjata sõites...

5. Vello, 54 a., rahvus eestlane, kõrgharidus, sihtasutuse juhataja, elukoht Tartu vald.

Millena näiete teie internetti?

Suhtlusvahendina või infoallikana. Infoallikana, keegi peab info sinna panema. Kõike päris ei leia, aga küllalt palju saab kätte.

Kuhu teie rohkem orienteritud olete, kas eesti või välismaa saitidele?

Eesti eelkõige, eesti sisene asi huvitab rohkem, kes mida teeb, aeg-ajalt tuleb minna kaugemale ka, siis rohkem teadmise pärast, mitte niivõrd asja pärast.

Mainisite 1. suhtlusvahendit, kas on info-huviala saidid mida uurite regulaarselt

Ei ole otseselt, kui on vaja midagi otsida, siis otsin.....ja kirjavahetus. Internet pakub eelkõige kiirust, operatiivsust, saab tegelikult läbi mõelda mida sult küsiti..... ja mida öelda tahad.

Et mitte nagu telefonis kus pead kohe vastama?

...Lobisema pluss majanduslikult on ka väga mõistlik. saab läbi mõelda, on

mugavam kui telefoniga rääkida, just see et jälg jääb maha ja saad alati meelde tuletada mis sa küsisid

Teil peres on arvuti ja internetiühendus?

No on meil on siin nigel

Ühendus just ?

..... Nutune natuke

Aga aetud asjad saab?

Töö juures arvutit kasutada eelkõige

Kaua kodus arvuti-ja internet mõlemad on?

Ma arvan, et ta on utiil selle aja peale viis, kuus aastat raudselt

Millal esimene kokkupuude arvutiga oli?

80ndate teine pool, Robotroni nime allselline nagu ulmefilmides kunagi oli arvuti, see pilt? aga ma tegin oma aruandeid tookord tolle peal.

Süis on arvuti-kasutus praktika suht pikaajaline juba?

Jah, üle 20 a. ma arvan

Sellise kaasaegse arvutiga kohanemine- õppimine oli lihtne, või oli ka tagasilööke kah, et raske midagi?

Noh vahepeal eriti nüüd, kui ma siin läksin vabavara peale üle, linuxi baasil...

See nõuab jah juba päris süvateadmist mõnikord -mina olen kasutaja selles mõttes, ma ise saan tellida endale abi, selles mõttes ei ole probleemi

Miks läksite linuxile üle?

.....Ei taha Bill Gatesile raha teenida (naerab)

Paljud kasutavad windowst ja ikka ei maksa B. Gatesile raha?

Ma olen sihukese koha pealt, kus me ei saa piraat tarkvara teglikult kasutada. Kui raudvara suudad osta ja leiad et see on mõistlik, sa saad midagi selle eest, siis tarkvara hinnad tegelikult ju meeletud.

Tihti müüakse arvuti, hind selline, aga ei räägita palju tarkvara maksab, näiteks kõiksugu tööjaamad, arvuti riistvara võib isegi tavainimesele kalliks minna 70-80 tuhat, seal videokaardid spetsiaalsed ja kui sinna juurde mõelda palju need pildi- ja video ja misiganes töötlus tarkvara maksab, siis võib 3 korda veel hinna otsa ja töö juures on ju palju arvuteid.

Tasus ära linuxi peale?

Ma arvan küll

Tehnika suhtes kartust ei ole?

Mis sa ikka kardad, kui läheb aia taha, läheb aia taha, viimane oli läpaka kõvaketas viskas vedru välja.

See tavaline, see kasutajast tavaliselt ei sõltu

No jah, muu kohapealt on ta kõik taastatav, enamjaolt taastatav, põhimõtteliselt et vussi keerata pead väga väga osav olema

Kuidas olete internetist kasu saanud? Mis ta andnud teile on?

Ma olen oma väliskontakte saanud alles hoida lihtsalt ja mõistlikult. Keeleoskus on nadi, telefoni suhtlus on vaevaline, võtan sõnaraamatu kõrvale, saan kirja valmis, saadan pildi ka juurde. Ütleks niimoodi, et ma olen suutnud oma välispartnerid hoida alles.

Distantsilt asendamatu suhtlusallikas?

Minu jaoks küll jah

Kas msn ka kasutate?

Ei kasuta

Kas see oleks liiga pealetükkiv moodus juba ?

Ma ei tea jah, mul ei ole niipalju aega. seesama mis enne ütlesin, et ei pea kohe vastama, teen seda kirja siis kui ma tahan, jätan ta pooleli, salvetsan ära ja pärast teen edasi. Aga sellist vahetut suhtlemist, seda saab niigi, seda ei pea elektroniliselt.

Msn-s 10 akent korraga lahti, siis räägi seal nendega – selles mõttes on minu arust see internet selline tänapäevane värk, et võib väga palju aega magama panna

Et annab vabadust ja samas võtab?

Olen hoidunud mängudest ja muust sellisest, ei vaata ma sealt filme ega kuula muusikat.

Kahju internetist?

Võib aja röövida, aga ma olen suutnud seda vältida.

Aga peale selle ohud, halvad asjad ?

Minu jaoks nagu ei ole küll suurt midagi, olen omast arust suutnud pahedest hoiududa, needsamad mängud ja ütleme et sihukesed vabaaja saidid-värgid, selle poolega ei tegele.

Aga otsesed ohud internetist mis võivad tuleneda või nende kasutajatest?

Ohud satuvad arvutile, teoreetiliseltmis mulle läbi interneti ikka tuleb.

Identiteedi vargus? Saab pangavarvele ligi? Tellib kaupa?

Toda olen mõelnud, ei ole tegelenud internetikaubandusega.

Maksed?

Makseid teen, aga ID kaardiga

ID kaardiga turvalisem?

Ma ei tea kas on turvalisem , teoreetiliselt peaks olema. ma ei ole veel sattunud sellise

oliukorra peale, kus oleks põrandaalust tegevust. Kuna ma olen interneti pankka kasutanud hulk aastaid, siis oleks muutus ikka näha ka, kui pangaleht oleks ära muudetud teistsuguseks. Siis tulemüüri taga ja viirusetõrje, linux on üldse selline kuhu eriti peale ei hakka, ei ole paha kogemust olnud.

Mil viisil internet elanikkonale on kasu toonud?

Info liigub kiirmini, suure tõenäoliseusega liigub ka selist infot mis ei ole päris tõenäoline, tendentslik info

Näide?

Ma ei ole nüüd ise vaatand, aga ajalehest võib lugeda, et aprilli lõpu sündmuste kajastus oli küll tendentslik

Ida-poolt meist?

Jaajaa, ikka need huvitavad leheküljed, ma ei ole ise neid uurinud, põhi kahju on ikka see kui unustad eind ära arvuti taha, aja raiskamine. Muu koha pealt

Kas see on kasuliku või kahjulik kui suheldakse rohkem, aga mitte näost näkku või suheldakse vähem ja kohtutakse rohkem?

See kellega sa suhtled, seda sa peaksid olema näinud ja teadma, päris niimoodi, et sa tundmatuga suhtled ja ajad seal igast jura suust välja või klaviatuurile, on jama. Mina suhtlen, siis ma ikka tean kellega suhtlen, kas seal taga on konkreetne ametnik või inimene.

Isiklikus laadis, kas koostööle/suhtlusele on parem kui kokku saada, aga harvem kui pidevalt meili või msn-i teel suhelda?

Kokku saama peab, üle interneti ei ole see resultatiivne, vahepeal peab ikka näost näkku nägema, et internet ei asenda kokku saamist.

Kontakte on hea hoida interneti teel?

Ma tean kellega ma hoian ja tõenäoliselt ma suhtlen temaga reaalses elus. See on selline

kontaktihoidmine. Linnaametnikega ma suhtlen, siis võtan kätte ja lähen kohale või helistan, ei saa ainult selle peale lootma jääda.Selle peale ei saa suhteid üles ehitada,ta on üks osa sellest

Mis teid internetini viis?

Minu jaoks on oluline eelkõige töö ja see viiski..... pangasuhtlemine, mina ei ole ma arvan pool aastat kodu arvutit kaustanud.

Kodus eelõige puhkad arvutist?

Jah, panen tööasjad kõrvale, ka interneti

Internet seostub eelkõige tööga?

Jah

Aga vaba aega arvutis ei veeda?

Ei, ainult pilte olen hoidnud ja töötlen. Internetti vabal ajal ei kasuta.

Kuidas internet veel võib kasu tuua, peale maksete jne.?

Saab palju osta, müüa, vahetada, infot saab, vbl paremaks läheb siis kui otsingusüsteemid oleksid veel kiiremad, paremad. Et ei otsi 1-2 sõna kaupa, vaid saaks lausekaupa otsida, mõtet otsida, kui 2 sõna panna siis hakkab arvuti seinast seina variante pakkuma. See aitaks. Nagu igas ajakirjas, on reklaami üleküllus, siis iva leidmine on sealt probleem.

Kuidas riik ja internet koos assotsieeruvad?

Seal on mõistlikud asjad olemas, e- maksuamet teenused, registreid vaatan aeg-ajalt huvipärast, milline kinnisvara või sõiduk registris on või ei ole. Endal otseselt vajadust ei ole olnud küll olnud, aga olemasolevad võimalused on päris mõistlikud küll

Pakkuda interneti kaudu omavalitsusele elanikelt tagasisidet saada, nn. linnafoorumid?

Aeg ajalt rahvas ikka küsib, Tartus on Ametnik vastab siuke asi olemas, teevad oma

küsitlusi,ma mõtlen, et mis seal võiks olla, ega...kui sa oled sisse ära reistreerinud, siis saad maa-maksu teate, selle paned ka tähtajaliste maksetena korra üles siis maksad kolm korda aastas ära need maksud. Kohaliku omavalitsuse, riigi probleeme niisuguseid ei ole, et peaks iga päev neid lahendama või väga palju aega võtaks.

Kuidas võiks praeguseid mitte-interneti kasutajaid motiveerida internetti rohkem kasutama?

Probleemiks on interneti ühendus ja selle maksumus.

Eriti just maapiirkonnas?

Jah, kui siin oleks kiire interneti ühendus, siis enamus inimesi oleks võimelised internetti kasutama hakkama, kes praegu isegi ei mõtle selle peale. See on üks põhjus, sest arvuti hind ei ole ju hull praegu. kui võtta 400-500 kr kuus interneti maksumuseks, siis see on kulukas.

Inimene peab otsima, et see tasuks vähegi ära?

Jah, ja ajalehte ta siiski ei asenda, paberikandjal ajalehe lahti võtad, siis vaatad ära mis artikkel pikem on või atraktiivsem tuntum olevat, kui internetis võtad ajalehe sisukorra, siis sa üldse ei tea mis seal taga on ja mida keegi teinud on.

Operatiivsust ei saa alahinnata, ka pühapäeval ilmuvad uudised?

Mina eelkõige, kui ma loen, loen värsked uudisedi, lühikesi nuppe sealt

Mida hiljem pikemalt lugeda?

Mida pikemalt lugeda või jätan hoopis lugemata, sellised kiiremaid asjad saab sealt kätte, aga artikleid ma reeglina pikemaid ei loe üldse.

Kas interneti ühenduse ja arvuti saadavusel saab riik midagi ära teha?

Seda need suured valimislubadused sisaldasid: kogu maa internetiseerimist,siis kui kogu maa on ära elektrifitseeritud, siis tuleb kommunism, sellepärast Eestis ongi veel mõned talud, mis ei ole suure hirmuga elektrit sisse viinud, äkki juhtub sama.

Külatee 3 käib?

Ei tule igalepoole, isegi mobiili levi on kehva. Inglise varjab ära ja ei tule ka külatee siia.

Alles jäävad ainult kallid variandid?

Jah, kallid variandid, vahepeal räägiti internetist elektri traati pidi, ei tea kas sellest saab asja või mitte.

Kui võimalus tekiks kiire ja odava interneti jaoks, siis võtaks?

Kindlapeale võtaks

Samas, interneti jaoks ei ole vaja kõige uuemat arvutit, piisab korras riis- ja uuest tarvikvarast.

Kodu arvutil on graafikakaardiga probleem, kui tahaks filme vaadata. Töö arvutid ei taha sellist super viimast ressursi. Mängud, on need mis panevad inimesi võimsaid arvuteid ostma.

Riik võiks pakkuda oma uuenduste käigus täiesti toimivaid arvuteid tasuta, sümboolse hinna eest maapiirkonda?

Neid ei ole nii palju ja nad jagavad neid ära ka, hoolekandeesutustele, mittetulundusühingutele, töö juurde saime isegi meie jaoks suhteliselt uued, 4 aasta vanused arvutid.....enamus arvuteid ei ole nii head. Riigiametnike kasutuses neid moodsaid niipalju ka ei ole.

Ettevõtted uuendavad päris tihti, riik võik nende käest sümboolse raha eest ära osta need ja jagada?

Võiks, maal võiks ka olla selliseid kes panevad arvuteid üles nii, et kasusaajaid rohkem oleks. Küla infopunktid need vist isegi niimoodi saavad, neid võiks toetada kuidagi, neil on lihtsam püsiühendust tekitada. Põhiprobleem on hajaasustus. Riik võiks mingi nipiga seda päris tasuta teha ju.

See ei ole ühe ühiku kohta kallis, tasuta lubatud ühe sülearvuti eest saaks 6-7 lauaarvutit, millega internetis käia ja olla. Koolis käiad on niikuinii juba arvutiseeritud.

Kui peresse arvuti saada, siis oleks oskus ja kogemus palju varasem ja sügavam kui sülearvuti aeg kätte jõuaks. aga kuidas.....eks ta selline regionaal poliitiline asi ole. Rohkem otsustamise asi, et summad on liiga väikesed et raha taga asi oleks. Seal on ikka seesama, et kas maale on elu vaja?

6. Tarmo, 58 a., kõrgharidus, metsandus, FIE, elukoht Rapla vald.

Mis sinu silmis on internet?

Et mul oleks võimalik igast andmeid igal ajal võimalik saada, kui ma tahan, et ma ei peaks vaeva nägema. Praegu käin raamatukogus internetis, sest interneti sissehelistamis teenus on kodus praegu algelisel tasemel, pangateenust teha ei saa, ühendus katkeb ja kolmveerand tundi läheb pangaülekandega aega ära . Parem käin jalgrattaga Raplas kasvõi ära.

Paremat lahendust ei ole pakutud?

Elion pakub antenniga WiMaxit, aga kui ma aastas pean üle 7000 kr välja käima interneti ühenduse eest, mul ei ole teda niipalju vaja sellises mahus teda.

Kui raha teenima ei hakka internetiga siis ei tasu ära?

Seda muidugi, kui ta mul niisama panagaülekande või info saamiseks, selle 7000 eest saan vaat kui palju ajakirju või üksküõik mida tellida aasta jooksul.

Kas arvuti on kodus?

Jah, ja algeline interneti ühendus on ka, aga midagi kiiresti sealt ei saa, pilt tuleb lahti värvhaaval. Kui vilkuv reklaam firma avalehel, siis edasi enam ei saa.

Kaua arvuti kodus koos internetiga on olnud?

4-5 aastat.

Kas arvuti kasutamine raskusi ei valmista?

Ei, endale vajalik

Millal esimene kokkupuude arvutiga oli?

Kursustel olen kaks korda käinud, esimene arvuti oli Minsk, seda oli kaks tuba täis, kui sai tartus EPAs ühte kursusetööd tehtud. see oli 80ndatel aastatel.

Mis põhjusel arvutikursusele läksite?

Kui omal läheb arvutit vaja või, et midagi juba natuke jagaks ikka asjast.

Vaatasid ettepoole, ei olnud et ostad arvuti ja ei oska kasutada?

Muidugi, arvutikursusel sai käidud 5-6 aastat enne seda kui arvuti ostsime üldse. Teist korda käisime Raplas veel Vaata maailma arvutikursusel, niiet kahed kursused käisin läbi.

Kas oli kursusest kasu ka, arvutikasutamise sai selgeks?

Momendil oli selge, aga kuna kohe ei olnud kodus arvutit võtta, siis läks meelest ära. Peab pidevalt olema kasutuses.

Mis viisil sa internetist oled kasu saanud?

Kaup tellin interneti kaudu: seepi, juukseshampooni, poes ei viitsi käia. Lehti ei loe, pangaülekandeid teen. Kui midagi vaja kuskilt kiiresti vaadata, siis ka.

Huviala vaatad internetist?

Ei vaata, seal on päris palju materjale kasvõi eraettevõtja tööga seoses. vaataks rohkem, aga interneti ühendus on kehva.

Kas seadusi uurid sealt, mis on tööga seoses?

Ei seadusi ei uuri, siis peaks parem interneti ühendus olema.

Internet on Eestis päris levinud, kuidas ta võiks rohkem kasu tuua kui ta on toonud.

Linnades on ta levinud, eks hakkab maapiirkonda ka levima, aga minu arust on maapiirkondades interneti ühendus kallid võrreldes linnade või asulatega Eestis. Kui linnas saab 100-300 kr ühenduses, siis maapiirkonnas on 600 kr.

Telefoni liiniga on soodsam.

Telefoni liinid võeti maha, kui pandi raadiotelefonid igale poole. Maainimesele on internet kasulikum kui linnainimesele kui mõistliku hinna eest selle saab, eriti vanematele inimestele, ei pea iga liigutuse pärast kuhugi minema.

Kuidas motiveerida praeguseid mittekasutajaid kasutajateks?

Oluline on kuumaks, inimene kasutaks rohkem kui on 100-200 kr kuumaks.

Kas annaks riigil siin midagi ära teha, just maapiirkondadele odavamalt interneti pakkuda?

Oli konkurss Külatee 3, Rapla maakonnas võitis Elion, Pärnumaal võitis Norby ja minu arvates paneb Norby odavamalt, ma ei ole seda asja nüüd küll kontrollinud ega uurinud, kuid käisin Raplas ka Norbys uurimas, ja nad ütlesid et kui tuleb külatee 3 konkurss ja kui nemad võidavad siis nad ... selliste hindadega siin Raplamaal. Elion võitis ära, aga nagu ei saagi aru, et oleks mingit riiklikku tuge seal taga, kui küsib üle 600 kr iga kuu.

Sama hästi võib Elion ilma riikliku konkurssita siia üles panna need mastid. Jaaa, kuidagi see raha läks kõik Elionile. Neid rahaasju tavainimene ei saa ka aru.

Siin nagu konkurents ei toimiks. Riik jagab monopoli, raha teenib ikka firma? Jaaaaa.

Tean et need, kes Järvamaal said interneti ühenduse külatee kaudu, et nemad said tõesti soodsalt, seal 100-200 kr. kuumaksuga, ma ei tea küll mis firma kaudu.

Üks asi on internet, aga need kes ei ole arvutimaailmas kursis, vaatavad et arvutid on

nii kallid ei tasu osta.

Ei tea, see oleneb inimesest, kes peab kalliks. Mina tahan ikka uut ja korralikku asja kui ma arvuti ostan. Muidugi pruugitud arvutid on päris odavad.

Mis on halb, mis võib internetist tulla?

Viirused, mida meilgi oli vahepeal sees, mina ise ei osanud välja ajada, üks spetsialist käis aitamas, kaks korda nägi vaeva. Kuskilt oli trooja hobune sisse tulnud, kahel korral veel, ise ei teagi kust ta sisse tuli.

Peale viiruste veel halba?

..... Arvuti taga istumine 8-10 tundi ööpäevas on minu arust ka nagu enese organismi hävitamine, seda tuleb ikka mõistusega võtta. Et kui pool tundi järjest oled arvuti taga, siis pool tundi puhkad. Päevas üle 3-4 tunni mina küll ei oleks arvuti taga. Et ainult arvuti taga elad, sööd ja magad, et arvutil ei tohiks lasta omal üle pea kasvada.

Internet kui suhtluskanal?

Kirjasid saan ikka ka ja ise olen mõningaid ka ise saatnud. Päeval ei ole aega koguaeg arvuti taga olla, korra õhtul vaatan need asjad üle või korra kahe päeva jooksul. Mõnikord ma ei tee iga päev isegi arvutit lahti.

Msn?

Seda ma ei ole kasutanud

Kui interneti ühendus oleks parem, kas siis oleks mõeldav et seda kasutad? Iseloomult olen selline väljas liikuja, ei taha eriti toas arvuti taga olla. Vihmase ilmaga siis võibolla oleksin, mitte et alati seda kasutaksin. Siis kui mõni helistab et kuule, davai suhtleme interneti teel, siis võibolla küll.

Raha kokkuhoiu mõttes kui saad seal niimoodi rääkida?

Seda küll, aga teine asi on ka see aeg. Palju sul seal ikka vaja on rääkida, ainult vajalikud asjad, seda saab telefoni teel ka aetud.

Kas riik võiks end interneti teel kuidagi rohkem teostada?

Eks ta on teostanud juba, see valimiste süsteem tuleb internetis, praegu juba päris palju asju saab juba internetis ära.

Omavalitsused.....?

Minu arust peaks see rapla vallas võimalik olema, kui tahad mingit kirja saata, saad interneti teel saata.

Ametlikud avaldused just, taotlused?

Minu arust Rapla vallas saab neid teha. Ma ei ole küll teinud, aga minu teada peaks olema, Rapla vallal on oma koduleheküljel olemas, ka e-maili aadressid.

See on ju hea, sest maa inimene ei satu tihti linna ja seal oleks hea oma mõtteid-arvamusi avaldada.

Kuidas keegi, mina läheksin ikkagi maale üldiselt, koju oleneb olukorrast, mis teema on.

Kui arvutit kasutama hakkasid, mis oli kõige raskem selle asja juures?

Ei oskagi öelda

Kas arvuti kasutusloogika või keel ?

Keelega onkui programm on inglise keelne, ma inglise keelt ei oska , see on küll jah. Kui küsib, mida peab tegema, siis ei tea mida seal vastata. Kui on eestikeelne programm, siis oleks mul hulga lihtsam.

Kuidas sa inglise keele lahendanud oled enda jaoks?

Mõnda asja saan aru, millest aru ei saa, siis tüdrukud tulevad aitavad mul tõlkida. Või tõesti jääb asi pooleli momendil, teinekord võib vale liigutuse teha ja hoopis asja kihva keerata.

Kas käid ainult eestikeelsetel saitidel või oled vaadanud välismaa saite ka? Mõnda asja

olen vaadanud, aga mitte palju

Mis põhiline takistus on? Kas keeleprobleem?

Ei, ei ole nagu vajadust olnud. Arvuti taga olemine võtab aega, mul ei ole lihtsalt niipalju aega

Eesti internet areneb pidevalt, varem ei olnud eesti saitidelt erialast materjali palju võtta, teadmiste hulk oli suht väike.

Praegu on piisavalt infot, kui tahad otsida. Kasvõi märksõna järgi leiad infot niiplaju, et jääb ülegi.

Internet on sinu jaoks infoallikas eelkõige?

Info, aga kasutan niipalju kui omal vaja, kasvõi pangaülekanded. Ka info edasisaatmiseks.

Kas interneti pakutud vabadus võib inimesele halvasti mõjuda?

Sedasi ta mõjutabki halvasti, kui ta unustab end sinna pooleks päevaks või ööpäevaks või kauemaks arvuti taha. Öösel enam ei maga, istub ainult arvuti taga. Internetti tuleb ikka mõistusega võtta.

Üldiselt internet ikka positiivne nähtus?

On ikka, jah on küll.

7. Toivo, 45 a., eestlane, keskharidus, Soomes tööl rebasekasvatuses, elukoht Raikküla vald.

Mis on sinu silmis internet?

Kui oleks aega õppida seda aparati, oleks aega rohkem, siis ma teeksin selle asja endale selgeks, kuna mul on aega vähe siis ma ütlen ausalt, et ma eriti ei tea temast midagi. Aga ma tean et internet, sellega saab minna kuhu tahad, kui sa seda aparati tunnend, aga ma

ütlen et tänu sellele sai ta ostetud, et tüdrukud saaksid enda koolid läbi ja nendel oli seda vaja.

Millena sa interneti rohkem näed kas suhtlus- või infokanalina?

Ma kujutan ette, et mõlemad on, et mõlemad on sellised vajalikud, aga kuidas keegi võtab. Näiteks tüdruk räägib mul, Tallinnas on tal sõbranna, iga üle päeva räägib temaga, kirjutab. Ta on mul siuke toru, et tal on see suusahaigus kallal. Saksamaal, sommerfildid, teichmanid kõik on tal need, kellega ta räägib läbi interneti.

Piirideta võimalused suhtlemiseks.

Jah, jah

Kas kodus on arvuti ja internetiühendus?

On

Kaua on olnud arvuti ja internetiühendus?

Ma kujutan ette et see on mingi kolm aastat, kurat ma ei tea, mul saab tänavu 10 aastat täis siin olla, ma kujutan ette et see on juba 5-6 aastat vist, 5 aastat võib küll olla jah.

Kas sa ise oled arvuti taga vahel?

Tähendab et ma läheks sinna küll, ma olen vaadanud kuidas tüdruk teeb, tal käivad need näpud nii kiiresti. Ma ütlen, et ma ei ole võtnud tõsiselt asja, et lähen ja istun sinna, noh talvel oleks selline aeg, et läheks. Tegelt mul huvi oleks asja vastu natuke. Ma luban, et ma tõesti ma ütlen, et talvel võtab pime õhtul, mida sa teed siis, siis läheks vaataks mis värk seal on. Ma tean, ise ju kalamees ja jahimees, seal on ju kala neid jutte, kes kus käib, mis värki, kõike.

Igast huvialafoorumeid?

Jah, neid on palju

Eesti on üks värk, aga tegelikult maailmast saab niipalju infot mida Eestis ei ole

olemiski tegelikult.

Ongi, ongi nii. Muidugi selle maailma infoga piirdub keel ka, seal on ju põhiliselt inglise keeles, aga mina õppisin koolis saksa keelt, aga ma tunnistan ausalt et ei ole eriti palju järgi jäänud. Praktikat ei ole, mis siis järgi jääb? Ma ei ole vene kroonus ka käinud, aga mul Soomes üks töökaaslane, Karjalast tuli üks venelane sinna elama. Ta ütleb, et räägime vene keeles, aga katsu sa rääkida, mul tuleb soome keel rutem suust välja kui vene keel.

Ise sa väga intereneti kasutaja ei ole, aga palju internet on sulle kasu toonud?

Tegelikult ma ei oskagi öelda. Lastele on raudselt kasu toonud, eks tüdruku huvid ole minu huvid ka. Maksed on kõik läbi interneti. Kasu on ju see, et mine sidejaoskonda, kõik võtavad raha. Aga läbi selle, hea küll ma maksan püsiühenduse ära, aga ma maksan asja eest. Lastele on see kõige tähtsam. Iga kuu maksa makse aga iga kuu võta see 15 krooni, see pole küll eriti suur raha, aga lõppkokkuvõttes aastate peale kerib see päris kena kopika. Selles suhtes on küll kasu. Aga ütleme, et oma see nagu, ei mõista teda nagu tahaks. Huvi on. Kui sa järgmine kord tuled, siis ma olen juba targem (naerab).

Kas sinu meelest võiks riik end rohkem interneti läbi teostada? Kas see on üks viis kuidas motiveerida mittekasutajaid kasutajateks?

Ma tulen jälle sinna tagasi. Kui mina käisin koolis, need sõnad need on jumalast õieti öeldud sõnad. Sa kujuta ette, ma kirjutasin kõik oma tööd ja asjad pastakaga või sullepeaga, kõik kirjandid, kõik asjad ja nüüd ühel ajal öeldakse, ei, peab olema printeri trükiga välja võetud. Siis tüdruk istus mul kaks tundi järjekorras, koolimajas, et saaks oma töö ära teha. Sa kujuta ette kõigil ei ole ju sellist võimalust, et sa ostaksid selle 5000-6000 selle kõige algelisema, et saad midagi teha, kooliasju, enam ei kõlba käsikirjutus. Ma olen kindel, et kooli korra suhtes on see vale....

Kas see oleks õigustatud kui riik tagaks õpilastele arvutid?

No ma arvan küll, ma olen täiesti kindel et paljud tahaks, aga sa kujuta ette, kui inimene saab kurat siin maal, ma ütlen just maal, maal saab mingit miinimumpalka kuradi 4000 kr, maksud, värgid, mille kuradi eest ma selle arvuti ostan?

Millest see kuradi keskmine palk tõuseb, see Tallinna kuradi 100 000mul naine on kaubanduspoes, saab kuradi 4500-5500 jah, katsu osta. Minuga ei ole väga probleem, noh ma ütlen, et ma olen Soomes tööl, aga ma kujutan ette, et ma saan igaljuhul sealt... noh siia ma igaljuhul vabatahtlikult tööle ei lähe.

Muidu on vähe raske end motiveerida selle väikse raha eest tööd tegema?

Teadsa, ei, tegelt on asi niimoodi, et see ei puuduta nüüd seda juttu, vaata ma olen jahimees ja kalamees ka onjuu, kui ma lähen käin seal tööl ära, ma saan sealt kindla palga, olen seal kindla aja, mul on hooajaline töö ja tulen koju, praegu istun kodus, ma saan oma aias tegutseda.... maad värgid, mul läheb sinna raha küll.

Saad kasvõi oma puupakku uuristada, sul aega on nüüd.

Täpselt ongi, aga tegelikult jah selle arvutiga ma, ma igaljuhul, huvi on endal ka natuke ka vaja. Aga juston nagu soiku jäänud, ei ole siukest aega ka tead, et läheks et, noh aeg või tahtmine, kui sul oleks teda niimoodi vaja, et sa ei saa ilma selleta, siis mul oleks asi selge.

Kas sa muidu arvad, et maainimesed näiteks võiksid interneti ja arvuti kasutamisest kasu saada?

Miks mitte, tegelikult oleneb inimesest. Linnas võib ju iga inimene astuda üle tee panga kontoris, aga siin on see äkki probleem, pangad ju sulgevad kontoreid ka koguaeg....no ütleme, vanemad inimesed see on selge, ütleme, minu emale minna sinna ja hakata ütlema talle, et kuule et paneme sulle arvuti sisse, saad enda kuradi need elektrimaksud ära, siis ta saadab mind kohe pikalt.

Samas internetis saab msn-i teel reaalsajas rääkida, kas see ei oleks motivatsioon?

Ei usu, vaata vanale inimesele on raske siukest asja, sul pole üldse mõtet rääkidagi, ma tean neid asju

Tegelikult arvuti tasuta koolitus Vaata Maailma, seal käib ikka päris palju vanu

inimesi, pensionäre. See on tasuta ja tehakse selgeks ka veel.

Jaa, jaaa. Ma olen ka mõelnud selle peale, et võiks noh minna, aga ennem ma pean tüdrukuga natuke konsulteerima, et ma sinna ei lähe nii nagu täitsa loll valge lammas.

Enamik ei tea üldse arvutist isegi seda milleks ta hea võib olla, vaata see on pealehakkamine. Kui sa arvad, et teda hirmasti noh, noh, elu selle taha seisma jääb, siis sa ilmselt ei jookse nii kiiresti. Nagu mul praegu, ma ütlen tüdrukule, et davai, maksa mu need arved seal ära, elektrid ja need ülejäänud jamad ja

Kui tüdruk läheb omaette elama siis on probleem?

Vat ongi, siis hakkab.....tekkima, siis tuleb asi ära õppida.

Mis sinu arvates interneti halvad küljed võivad olla?

Halvad? Mis sa selle all mõtled?

Kõike mis internetiga kaasneb, mis ei ole hea, misiganes aspektist.

Nojah, ütleme mis parem võiks olla, mina ei tea, see ühendus mul on, ma ei ütleks et teda ei ole onju, vähemalt plika ei ole selle koha pealt kisa teinud, aga suhteliselt kallis tegelt.

Et hind?

Jah

Ma mõtlen just internetti, kui olemusliku asja puhul, mis ta nagu halba võib olla?

Aaaa, selles suhtes, sa mõtled seda nüüd et need kuradi untsantsakad vaatavad väljamaal neid värke, neid filme ja siuke si pahe sid asju

No kasvõi seda, et võibolla liigne info kättesaadavus.

No aga tegelikult kuikuradi terrorit ja seda vaadata tahavad, see ei aita, videofilme mine võta poest palju tahad. See ei päästa, see on inimestes kinni. Mina ei oska interneti halva külje pealt küll midagi öelda.

Interneti viirused äkki võibolla vahest? Lähed klikid saidi peale ja sealt saad siukese asja arvutisse, et arvuti on pärast täitsa tuksis?

Noh, see on siuke raskem teema juba, mina ei oska selle kohta midagi öelda.

Aga liigne vabadus, äkki see?

See on, ma ütlen see on inimese enda kuradi, võta see kasiinod ja kõik need asjad, kui sul mõistust peas ei ole, see on ju, võta need viimased need kuradi Tallinna asjad, see ei ole ju normaalsete inimeste..... ja samamoodi selle arvutiga, kurat kui sa, no hea küll arvuti arvutiks onju, seal sa ei saa mingeid erilis lolluseid teha onju, aga need turakad, kes seal kasiinos käivad, see on ju nagu narkootikum, täpselt sama ju. Aga internetis, mina leian seda, et ainuke asi mis seal, mina ei oskagi selle kuradi halva kohta midagi öelda, aga seda ma tean, et kas ta nüüd kõvasti tolku, no kasu on tast tõesti palju

Mis abinõudega võiks motiveerida inimesi rohkem internetti kasutama?

Aga vaata see, ma olen täiesti kindel, et see interneti kasutamine, see motiveerimine see oleneb sellest, ma olen täiesti kindel, et need kes tahavad sellega tegeleda, nagu teda kasutada, nendel on need arvutid olemas, aga need kes ei taha ja kolmas variant on see, kes ei suuda seda endale muretseda.

Noh ütleme see on ka samamoodi, ma tegin selle kodu paketi endale, muidu ma oleks ju, praegu on mobiilid onju, ma ei oleks seda üldse seda tava, seda lauatelefoni endale jätnudki. Ainult tänu sellele. Muidu polnud mingit mõtet.

Aga sa võid telefonist loobuda, et jääks ainult interneti ühendus?

Aga tegelikult noh, siis ma nagu kaon jälle emaga ära. Kui emale mobiili hakata muretsema, see on (naer). Aga noh, lauatelefon, las ta olla siis. Vaatab, niikaua on ta mul raudselt olemas, kui tüdruk veel siin elab, lapsed kasvavad.

Mis sa arvad et kas siis loobud internetist üldse?

Ei, kui ma selle ise selgeks saan, siis ei loobu ma midagi. Ma enne tüdrukut ära ei lase, kui selle selgeks lasen teha (naerab).

Aga riigipoolsed kampaaniad, kasvõi et vähekindlustatud peredele antakse tasuta mingi kasutatud arvuti?

See oleks tore muidugi raudselt aitaks kaasa. Võta kasvõi see maakoht, nagu see meil siin Kabalas on praegu. Ma arvan, kui panna sinna poe juurde praegu silt üles: on võimalus saada odava hinnaga niisugune värk, onju, ma olen täiesti kindel, et mõni on huvitatud sellest. Aga noh ütleme, et kes ikka tõesti selle nagu tahtnud on, nendel on kõigil olemas.

Võimalus nagu on, et Elion tehnilist võimalust pakub.

Jah, päris hea, tüdruk ei ole siin. Vaata ma tegin ju niimoodi, mul on see telefon on all onju ja arvuti on üleval teise korra peal ja siis sai pandud see mis see junn on, mis toob selle sealt..... sellega vahepeal oli probleem, aga nüüd ma sain ta kindla koha peale, kus on, tüdruk hoidis vahepeal käes, kus ta kõige parem, noh levi on, nüüd ta on seal paigas ja rohkem probleeme ei ole.

8. Toivo, 47a, eestlane, elukoht: Puhja vald, haridus: kesk-eri tehniline, amet: treial (metallitööd)

Mis on sinu meelest internet?

Internet on nagu maailmaga suhtlemine, võib öelda et tedasaamine no umbes niimoodi kujutan ette et, informatsiooni vast saab, infot, infot, eelkõige infokanal

Mis kokkupuude sul endal internetiga üldse on?

Väga vähe, näidatud on seal...väga vähesel määral, jah olen sattunud küll arvutite juurde niimoodi et, oma poistega või kellegiga seal näidatud, aga olen ka ise proovinud, mõnda kohta nii seal

Kuidas sa internetti suhtud?

noh positiivselt, noh eks ma pidevalt kasutan Hanzaneti näiteks, niimoodi mul ma olen selles valdkonnas pidevalt tegelenud nagu jah, selle Hanzanetiga need arvepidamised ja muude...

Aga näiteks mingi muu variant?

Mul jah oma arvutit veel ei ole, kindlasti jah tahan muretseda endale arvuti

Millal sa esimest korda interneti ja arvutiga üldse kokku puutusid?

Ega ma, suhteliselt hiljuti ikka noh, kas kolm aastat või neli aastat tagasi niimoodi et, päris nagu jah internetiga, aga Hanzanetti nagu kasutasin seda veel vara, kui hakkas tulema, alguses kui sundolukorras kasutasin seda.

Miks sa Hanzanetti nii kohe alguses kasutama hakkasid? Too konkreetne põhjus ka!

Ei noh maksete ülekandmisel nagu, näidati ka, panga poolsed töötajad nagu hakkasid algul näitama, alguses oli võõras, suhtusin ka umbusaldusega, et ei tea kas lähed arved kohale, kannad küll, et ei tea kas jõuab....

muidu andsid raha pangatöötaja kätte... alguses annad paberite täitmisel allikirjad, aga noh hiljem nagu harjusin ära ja nüüd on siis jah teistmoodi

Varem käisid kontoris siis iga asja pärast?

Nojah see oli algus, kui see asi oli algus jah

Kontor, kontoris ikka jah, et kus arvele tahtsid siis pidi pabereid täitma jah

Sul on muidu võitu ka sellest? Sellepärast et on kasulik, kui ei pea maksma iga ülekande eest?

jah, jah nüüd on jah praegu on maksekorraldused tehtud hanzaneti kaudu, need nõksud juba nagu kätte saanud kuidas neid tehakse, seal keerulist põhimõtteliselt ei ole, süveneda asjasse jah

Kas sa muud internetist või sealt otsida midagi ei ole tahtnud?

ma olen nagu see everyday.com või see noh surfand neid ajalehti jah autosid vaadand, see autonett või kuidas...autonetis jah, mõningaid asju olen ikka käinud vaadand ja uurind niimodi

Siis sa ikkagi oled kasutaja?

Ei noh, jah, vähesel määral, väga vähesel määral jah, et ta päris võõras ta ei ole niimodi, ma kujutan ette mis ta endast, mis arvuti üldse on, niipalju lihtsalt et.....kuna mul jah kodus praega arvutit ei ole siis ma ei kasuta, kui juhtub kuskil olema siis.....

Kas kodus ei ole arvutit sellepärast et internetti ei ole seal?

Interneti põhimõtteliselt saaks, aga noh ei ole endal suurt vajadust olnud, nagu noh, mu töö nagu ei nõua otseselt seda internetti, ikka saab informatsiooni praega ajalehtedest või niimoodi, ajakirjanduse kaudu et....õhtuti ei ole ka seda suurt aega, ajapuudus ka et, jõuad siin õhtul koju ja ei ole viitsimist nagu.

Aga muidu plaan oleks?

plaan nagu oleks kindlasti jah, see tuleb ja elu nõuab seda ja.....kindlasti jah

Mis kasu võiks internetist veel olla peale maksete tegmise?

Noh need on ostud- ja müügid ja töökuulutused, tööotsimised, töökuulutused jah.....tööle minna et siis suhtleb ka interneti kaudu, nagu ma olen aru saand, et tahad oma CV saata või midagi kuhugi.

See on oluliselt väga hea asi mis tal on?

Vat jah, see jah, seda ma ei ole jõudnud elus veel nii kaugele et seda kasutada

Kuidas Sa Internetti muidu suhtud?

Ei, ma olen positiivselt jah

Aga mis on negatiivne asi, mis internetist tulla võib?

Nende noh noorte hulgas, need reitingud või mis need ongi noh

Et see on halb? Või võiks olemata olla?

Mõned kasutavad lihtsalt kurjasti ära lihtsalt, selles suhtes, igasugu lollusi jah

Muidu iseenesest ei ole halb see rate?

Ei noh, muidu vist ei ole halb jah, jah....kui inimesed kirjutavad oma arvamuse, mis nad arvavad üksteisest, see on nagu positiivne, olen oma poiste käest kuulnud rohkem mis seal on

Nüüd läks selle reidi ja suhtlemise peale jutt. selge on see, et internet võtab oma aja ära, samas mainisid seda ka et võimaldab suhelda. Et kui suheldakse rohkem interneti teel kas see on hea või halb?

Ma arvan et hea ikka, ega sa ei lähe enam kellegi ukse peale koputama, ma tahan suhelda, see on teatud võimalus, muidu ei olekski seda võimalust, see võibolla tekibki, vastavalt kellegi huviala, sarnased huvialad....ükskõik kus maailma nurgas olla või niimodi, ma näen seda küll positiivselt, muidu ei saakski sellise inimesega kokku kellegagi ju et..... ega sa ei saakski sellise inimesega kokku võibolla, et tänu arvutile, hiljem võid kokku ka temaga saada võibolla, kui see asi nii kaugele jõuab ja klapib midagi, teatud huvialad või

Aga kui näiteks sellepärast jätab vanaemale külla minemata või midagi?

No seda küll jah, kõige lähedasematega jah, see võib küll olla negatiivne jah, seda ei tohiks unarusse jätta jah, interneti suhted ikka võõrad, keda sa ei tunne ikkagi, sa saad nagu uusi võibolla tuttavaid, muidu sa ei saakski.....ma ei kujuta ette muidu kuidas sa suhtled, et teist võimalust nagu ei olegi selleks suhtlemiseks.....seal saab ju pilte ja fotosid saata kõike enda kohta.....kujutad ka ette mis see teine inimene kujutab endast selles suhtes ka võibolla

Sa ütlesid et tegelt nagu ei kasutagi peaaegu, tegelt ikka kasutad...

Väga harva jah, ma kujutan ette, noh ma olen vahel juhtund niimodi

....aga mis võiks olla see ajend, kuidas täiesti mittekasutaja võiks kasutajaks saada?

Noh, kasulik on ju, ta on kindlasti kasulik jah. Aga see on rohkem vanemate inimeste probleem, et vanemad inimesed ei võta seda omaks lihtsalt nagu.

Et just õppimise probleem?

Vaevalt, ei võta omaks lihtsalt...nagu arvutimängud, ega enam ei taha mängida, nooremast peaks läheks kohe mängiks kohe, aga kui lähed vanemaks, seda vähem nagu võtad omaks, ma ei teagi...mul väiksem poiss mängib kõik mängud lõpuni, suurem poiss aga enam ei viitsi, juba tekkinud teised huvid, et noh mida vanemaks läed, seda halvemini võtad uut asja omaks lihtsalt. Isegi vanemad inimesed ei taha mobiiltelefoni endale.

Samas tasuta interneti koolitused, seal on ju vanu inimesi palju, kes vaatavad, oi näe, saab tasuta pangalaenukannet teha näiteks.

Leidub jah, leidub küll niimodi jah, nad hakkavad juba aru saama sellest, algul on võõras, võtab aega, hästi võtab aega. Nüüd on ju tegelikult lihtsam, eesti keeles on arvutid ja asjad. Ega põhimõtteliselt ei kujutaks enam jah ilma arvutiteta seda elu ette. Et päris ilma arvutita enam hakkama vist ei saa. Elu areneb tormilise kiirusega, mida edasi, seda rohkem see tehnika areneb kõik. Vaata arvutil kõik veebikaamerad ja värgid, mis on külge juba pandud, arvutid on arenenud juba niivõrd palju.

Kas sul endal on plaan rohkem internetti kasutama hakata kui praegu?

No kindlasti jah, kui ma endal interneti koju sisse saan jah.

Siis kui sul on vaba moment või?

Seda kindlasti jah, siis tekib nagu...ei ole jah, vastav huvi ei ole nüüd nii suur, et nagu hakkaks päris arvutit muretsema noh, aga kindlasti muretsema noh, võimalused ka ja, võimalused lubavad seda.

Aga mida sa konkreetselt teeksid internetis? Kui ostad arvuti koju, interneti ühendus.... mis sulle huvi pakub rohkem peale nende vajalike asjade: maksude maksmise, lehe lugemise. Mis sa veel seal teeksid?

.....nojah ega, suhtlemine on rohkem selline nooremate inimeste asi, ma mõtlen, hakkas kellegagi nüüd suhtlema niimodi et...Mul peaks olema mitu tuttavat, kes on internetis ja siis võib seal e-maile vahetada ja kirju saata. Eks näis, kui sa nagu sisse elad, äkki mine tea mis ette tuleb, ei oska ette veel kujutada seda.

Aga näiteks mingit huviala infot või asja ei taha otsima hakata?

Mul endal nagu ei olegi suurt huvialasid....teen kerget jooksu või käin järve ääres lihtsalt ujumas. Noh liikumisega seotud asjad.

Muidu huvialasid on ju palju iseenesest, alates kalastamisest kuni autonduseni välja, igast foorumid ja asjad, inimesed jagavad teadmisi.

Jah, jah, mul nagu ei ole sedalaadseid huvisid nagu ei ole eriti jah. Ma huviga vaatan küll jah, uurin küll autoasjandusi, vaatan ikkagi....einoh seal on niipalju võimalusi et, kui ise hakkad kasutama siis tekivad teatud liinid kus hakkad surfama, kus minema, siis tekib omal mingi ettekujutus.

Mis võiks sinu meelest olla ikkagi selline ajend mis tõukaks inimese kasutajaks kui ta enne ei ole?

...nojah, ma saaksin ilma arvutita ka hakkama, selles mõttes, nagu et töö ei nõua seda, kui arvutit ei ole, ei ole ka katki midagi, selles suhtes.

Aga mis võiks.... tänapäeval ütleme see hääletamine on interneti kaudu, see on juba, teenuseid tuleb järjest juurde, mis interneti teel saab teha. Sellest kasu on ju, maainimene eriti, siis ta ei pea jooksuma iga asja pärast kuhugi. Siis see töötamine võibolla interneti kaudu, see on lihtsam, kus sa muidu otsid niimodi. Tänapäeval kõik läheb arvutisse ikkagi selles suhtes.

Kui näiteks riik korraldaks kampaania tasuta internetiühendus ja arvuti? Kas sellel võiks maainimeste seas lööki olla?

Ma usun kindlasti oleks jah. Võibolla maainimesed on natuke vaesemad ka võibolla, ma arvan et kindlasti oleks jah see üks stiimul. Ma ei usu, et päris keegi niimodi, et sellist inimest on, kes ei tahaks üldse arvutit või kes on täiesti vastane....paljudel on ka võibolla raha pärast, et noh kallis, maksab ka ikka palju.

Aga kui iga kuu teha kasvõi 10 ülekannet oma asjade eest, see toob ju osa raha tagasi, kui peaks pangas seda maksma, bensiinirahad ja kõik. Kui ma oleks kodune, tööl ei käiks kuskil, oleks seal maal, siis kui arvutit ei ole, ma ei kujuta ettegi kuidas neid ülekandeid

saaks teha jah.

Iga asja pärast sõida kuhugi linna?

Jajaaa, hakka sõitma siis läheb ka kallimaks asi et, kuna ma iga päev käin linnas siis ma jah, kui vaja asju ajada, siis linnas pangakontoris on arvutid olemas. Siis saan nagu seal asjad aetud.